UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
OCT 20 1921

Published and distributed under Permit (No. 739) autorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President.
A. S. Burleson,
POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian National League of America
K. J. PAULAUSKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 42 — So. Boston, Mass., Spalio (October) 20 d., 1921 m. — Metai VIII

Olandija Pripažino Lietuvą

LENKŲ TERORAS VILNIUJE.

Rengiamas Didžiausias S.V. Geležinkelių Streikas

ČEKOSLOVAKIJOS ATSTOVAS LIETUVAI.

Vilniaus Klausimas.

LIETUVOS ATST. PASKELBIMAI.

OLANDIJA PRIPAŽINO LIETUVĄ.

VAŠINGTONAS, X, 11 d. (Liet. Inf. Biuras). **Olandija pripažino Lietuvą de jure.**

RENGIAMAS GELEŽINKELIŲ STREIKAS.

Geležinkelių darbininkai nutarė pakelti visuotiną streiką. Apie lapkričio 1 d. turės sustreikuoti pusė milijono geležinkelio darbininkų, į porą dienų prie jų turi prisidėti ir kiti, taip, kad visi du milijonai geležinkelių darbininkų butų sustreikavę. Visos Amerikos geležinkeliai sustotų antsyk. Tas sulaikytų ir visas kitas pramones — reiškia, visa Amerika apmirtų.

Tad neįstabu, kad valdžia yra dručiai susirupinus. Krasa grumoja geležinkelių darbininkams, kiti valdžios skyriai rupinasi kitais dalykais: tvarko automobilius pristatymui maisto ir t. t.

Svarbiausioji streiko priežastis, kad nutarta nukirsti 10% darbininkų algų.

SILEZIJA PADALINTA PUSIAU.

Tautų Lygos Taryba antgalo susitaikė Augštosios Silezijos klausime: nutarė padalinti Sileziją tarp Lenkijos ir Vokietijos, nors plebscite yra laimėjus Vokietija. Lenkams prancuzai liepė priimti nuosprendį. Vokietija yra nepatenkinta ir jaučiasi nuskriausta, bet riaušių, kol kas, Vokietijoje nekilo.

LENKŲ TERORAS VILNIUJE.

VAŠINGTONAS, X, 11 d. (Liet. Inf. Biuras). Lietuviai Vilniuje peresekiojami visu frontu. Lietuvių gimnazija ir didžioji vaikų prieglauda Vilniuje lenkų uždarytos. Taip pat šiomis dienomis lenkai uždarė Lietuvos Prekybos ir Pramonės banko Vilniaus skyrių.

Gimnazijos direktorių ir žinomą ir visų gerbiamą lietuvių darbuotoją Vilniuje, Mykolą Biržišką ir jo šeimyną lenkai pajiega išmetė iš buto gatvėn.

Buvęs Lietuvos Valstybės Tarybos pirmininkas ir Lietuvos atgimimo žymus darbuotojas, Stasys Šilingas, vis dar tebelaikomas lenkų kalėjime.

Lietuvos Vyriausybė, nors ir galėdama tokias pat priemones pavartoti lenkams šiapus demarkacijos linijos, vienok jų nevartoja, nes skaito tai nesuderinama su humanizmu ir civilizuotos valstybės supratimu. Del negirdėto lenkų teroro Vilniuje Lietuvos Vyriausybė kreipėsi su energinga nota prie Tautų Sąjungos, prašydama suvaldyti lenkus.

LENKAI NENORI APLEISTI VILNIAUS.

VAŠINGTONAS, X, 11 d. (Liet. Inf. Biuras). Želigowskis, matydamas, kad jau atėjo galas jo viešpatavimui Vilniuje, griebiasi visokių priemonių savo buvimo Vilniuje pailginimui. Šiomis dienomis jis išsiuntė Varšavon kapitoną Pristorą, įtakingą žmogų Belvadere, gauti naujų instrukcijų. Tuo tarpu lenkų spaudai įsakyta agituoti už šaukimą Vilniuje seimo, kurs proklemuotų Vilniaus prijungimą prie Lenkijos. Be to dar Želigowskis šaukia Vilniaus srities seimelių vykdomųjų komitetų susivažiavimą seimo rinkimams pravesti. Manoma, kad Varšavos valdžia formaliai nesikiš, bet faktinai rems.

ČEKOSLAVIJOS ATSTOVAS LIETUVAI.

VAŠINGTONAS, X, 12 d. (Liet. Inf. Biuras). Spalio 4 d. Lietuvon atvyko Čekoslavakijos atstovas Lietuvai, p. Galin.

SUGRĮŽO IŠ ŽENEVOS KAUNAN P. KLIMAS.

VAŠINGTONAS, X, 12 d. (Liet. Inf. Biuras). Užsienių Reikalų Vice-Ministeris ir Lietuvos delegacijos Tautų Sąjungoje narys p. Klimas spalio 6 d. sugrįžo iš Ženevos Lietuvon. Kiti delegacijos nariai laukiami šiomis dienomis sugrįžtant.

LIETUVA IR LENKIJA APTARS SĄJUNGOS REZOLIUCIJĄ VILNIAUS KLAUSIME.

VAŠINGTONAS, X, 12 d. (Liet. Inf. Biuras). Tautų Sąjungos plenumas užgyrė savo Tarybos rezoliuciją lietuvių-lenkų ginče, butent antrą Hymans'o projektą, nors abi, lenkų ir lietuvių delegacijos atsisakė ją priimti. Lenkų delegacija visiškai atmetė antrą Hymans'o projektą, o lietuviai priėmė antrą projektą su Lietuvos kontroprojekto pamatais.

Kuomet Vilniaus klausimas pasilieka dabar atviras, abi Lietuvos ir Lenkijos vyriausybės turės išsitarti del Tautų Sąjungos plenumo rezoliucijos.

TAUTŲ SĄJUNGA GALUTINAI PASIULĖ ANTRĄ HYMANS'O PROJEKTĄ.

VAŠINGTONAS, X, 14 d. (Liet. Inf. Biuras). Tautų Sąjunga pasiulė Lietuvai ir Lenkijai antrą Hymans'o projektą Vilniaus ginče. Abi lietuvių ir lenkų pusės turės duoti šiam Sąjungos pasiulymui atsakymą. Lietuvių delegacijai sugrįžus Kaunan, Lietuvos Seimas pradėjo svarstyti Vilniaus klausimo padėtį.

Dr. F.S. Zurwell - Žuraulis

"Sandaros" skaitytojai jau ilgokas laikas mato "Sandaroje" D-ro Zurwell vardą — jis veda mus "Sveikatos Skyrių." Apart to jis daug pateikia mums raštų ir kitokio turinio, bet čia jau jis užsislepia už prasimanytų vardų — slaptyvardžių. Vieną jo ilgesnį raštelį pradėsime talpinti, kaip tik rasis vietos "Sandaroje."

Norėdami supažindinti tą mus darbštų sandarbininką su skaitytojais, paprašėme jo, kad atsiųstų savo fotografiją ir kiek žinučių apie save. Jo paveikslą talpiname viršuje, gi jo apie save pranešimas taip gražiai parašytas, kad jis žemiaus talpiname žodis žodin. **Red.**

Zadu apsigyventi Worcesteryje, Mass.

Gimiau ir augau Lietuvoje, Vilniaus gubernijoje, Trakų apskrityje, Merkinės valsčiuje, Randamonių sodžiuje.

Pradinį mokslą įgijau Merkinėje, liaudies mokykloje ir privatišku budu.

Tėvo ir motinos buvo vienintėlis troškimas, — matyti mane kunigu esant. Aš ir-gi turėjau didelį palinkymą prie kunigystės "stono."

Mat, namo vienmečiai draugai prie savęs traukė. Toliaus-gi, kunigo mokslas trumpiausias, lengviausias, pigiausias ir pelningiausias. Bet tuom tarpu, kaip tyčia, pasimirė tėvas. Broliai buvo vienas Amerikoje, o antras Maskvoje. Didelė ukė ir našlė motina pakreipė dalykus antron pusėn. Negalėdamas kunigauti, bijodamas ukininkauti ir nenorėdamas carui bernauti, — atkeliavau į Ameriką. Amerikon atvykau 1907 m. Nežinodamas anglų kalbos, negalėjau išsyk įstoti augštesnėn mokyklon. Lankiau vakarinę mokyklą, iki pramokau maždaug kalbėti, skaityti ir rašyti. Del finansiško išrokavimo, 1912 m. įstojau Valparaiso universitetan. Valparaise išbuvau čielus trejis metus, iki gavau leidimą įstoti medicinos kursan.

1915 m. persikėliau į Chicagą su tikslu įstoti medicinos kolegijon. Čia tuo syk buvo Amerikos Lietuvių Moksleivių Susivienyjimo konferencija, kurioje ir aš dalyvavau. Konferencijoje susitikau moksleivius iš Muncie Normal Instituto, kurie prisikalbino važiuoti į Muncie, Ind. Turėdamas didelį patraukimą prie literatutos, nesvyravęs įstojau Muncie Normal Instituto literaturos skyriun. Ten išbuvau vienus metus literaturos ir gamtmokslio skyriun. Pabaigoje 1916 m. vėl sugrįžau į Chicagą. Chicagos audringas miestas ir jo palaidūs gyventojai man labai nepatiko, užtat, po dviejų metų, persikėliau į Kentucky universitetą, kur 3 d. birželio, 1920 m. užbaigiau daktaro mokslą.

Užbaigęs mokslą sugrįžau pas brolį ant ukės, Nashua, N. H., kur ilsėjaus visą vasarą. Buvau bemąnęs grįžti į Lietuvą, bet Lietuvos dabartinė politiška padėtis sulaikė. Tuo tarpu lapkričio 1 d., praeitų metų, įstojau Bostone Forsyth Infirmary for Children, vis lukėdamas pageidaujamų permainų Lietuvoje. Laukti nusibodo, užtat nusprendžiau pasilikti Amerikoje.

Ypatiškai Amerikos lietuviai mažai mane pažįsta, bet mano plunksnos kalbą jie išmoko ir mano vardą (ir slaptyvardžius) gerai žino. Pirmiausia aš rašinėjau "Drauge," iki kun. Kaupas redagavo. Kuomet kun. Kaupas mirė, tada "Draugas" iš laikraščio persimainė į pliavones. Pamečiau "Draugą" ir pradėjau rašinėti "Tėvynėn," "Kovai". Vėliaus bendradarbiavau "Laisvei," "Laisvajai Minčiai," "Jaunajai Lietuvai" ir "Naujienoms." Apart to, viršminėtame Am. Lietuvių Moksleivių Susivien. konferencijoje buvau išrinktas "Moksleivių Keliai" redaktorium. Esant moksleivių ir redaktorium, reikėjo sunkiai dirbti. Laimė, kad už mokslą nereikėjo niekus dirbti, kaip kiti lietuviai moksleiviai uždarbiauja. Man pinigų mokykloje niekuomet nestokavo. Mano seserįs aprupino mane pinigiškai nuo pradžios iki pabaigos. Tokių seserų sviete nedaug yra. Tai geras pavyzdis.

Daugelis žingeidauja, kuom aš esu, t. y., komunistas, klerikalas ar tautininkas. Ant to turiu atsakyti, jog esu **žmogus, daktaras ir lietuvys.**

Kaipo žmogus turėsiu reikalą, vientik su žmonėmis. Kaipo daktaras, vientik daktaryste užsiimsiu. Kaipo lietuvys, tik su lietuviais prisieis gyventi.

LIETUVOS ATSTOVYBĖS AMERIKOJ PASKELBIMAS.

Mėnesinė aukų apyskaitą 1921 m., Rugsėjo mėn.

I. Valstybės reikalams.

Kariuomenės Sanitarijai.

Pittsburgh, Pa., už knyg. Su Lietuva ar prie Lenkijos" per J. Petckevičių $14.00
Pittsburgh, Pa., auka Liet. Raud. Kryžiaus, per B. Gurevičiutę 300.00

Viso $314.00

II. Lietuvos Raudonajam Kryžiui:

Yaugstown, O., auka per susirinkimą per Stupinkevičią $18.00

III. Lietuvos Gynimo Komitetui.

Worcester, Mass., auka Šv. Jurgio Drg., per Ant. Dailydą $46.58

IV. Lietuvos Šaulių Sąjungai.

Providence, R. I., auka, surinktos per prakalbas, per V. Bankauską .. $33.11
Pittsburgh, Pa., už knygas "Trimitas" per Petckevičių 4.40
Torrington, Conn., auka Juozo Kašubo 2.00

Viso $39.51

V. Rusijos Badaujantiems Lietuviams.

Silver Creek, Pa., aukos 1-mo S. L. A. apskričio per Bulotą $25.00

Kariuomenės Sanitarijai	$314.00
Lietuvos Raud. Kryžiui	18.00
Liet. Gynimo Komitetui	46.58
Lietuvos Šaulių Sąjungai	39.51
Rusijos Badaujantiems Lietuviams	25.00
Viso	$443.09

LIETUVOS ATSTOVAS APLANKĖ AMERIKOS LIETUVIŲ KOLIONIJAS.

VAŠINGTONAS, X, 12 d. (Liet. Inf. Biuras). Lietuvos atstovas, V. Čarneckis, vakar vakare sugrįžo Vašingtonan, aplankęs lietuvių kolionijas Chicagoje, Cleveland'e, Pittsburgh'e, Detroit'e, Rochester'yje, Amsterdam'e, Schenectady ir Brooklyn'e. Visur lietuviai reiškė daug džiaugsmo, matydami savo tarpe nesenai dar pavergtos, o dabar jau laisvos, savo mylimos Tėvynės atstovą.

Savo kalbose atstovas pabrieždavo kilnią Amerikos lietuvių meilę prie savo tėvynės Lietuvos ir dėkuoja už gausią moralę bei materialę paramą, kurią teikė ir teikia Amerikos lietuviai Lietuvai jos kovos del laisvės metų. Kartu atstovas reiškė vilties, kad dabar, kuomet jau pirmosios pastangos ir aukos duoda vaisių, Lietuva žymiai sustiprėjo ir savo viduje ir užsienyje, reikalinga netik išversti ligi galo, bet dar padvigubinti savo paramą, kad veikiau ir laimingiau lietuvių tautą užbaigtų didelę ir garbingą savo nepriklausomos valstybės atstatymo darbą. Tam reikalinga yra visiems lietuviams be partijų ir srovių skirtumo bendrai remti savo Tėvynę, ar tai aukomis, ar išperkant Lietuvos Laisvės paskolą.

Nušvietęs dabartinę Lietuvos padėtį ir pažymėjęs kelius, kuriais eina Lietuvos politiką, baigdamas atstovas dėkuoja už iškilmingą ir pražų priėmimą, kurio teko jam ir jo bendradarbiams patirti, besilankant po lietuvių kolionijas.

Vietos paskolos stotys, pasinaudodamos proga, užrašinėjo paskolos bonus. Daugelyje vietų buvo užrašyta netik visą kvotą, bet ji buvo dar žymiai viršyta.

Kartu su atstovu grįžo Vašingtonan Atstovybės sekretorius, M. Vinikas ir Atstovybės Juriskonsultas, B. Mastauskas.

LIETUVOS ATSTOVO KELIONĖ.

Šiuomi pranešama, jog Lietuvos atstovas, gerb. V. Čarneckis, lankysis sekančiose kolionijose:

Worcester, Mass.	Spalių	23 d.
Čia pribus išvakaro	"	22 d.
So. Boston, Mass.	"	24 d.
Montello, Mass.	"	25 d.
Cambridge, Mass.	"	26 d.
Waterbury, Conn.	"	27 d.
Hartford, Conn.	"	28 d.
Philadelphia, Pa.	"	30 d.
Čia pribus išvakaro	"	29 d.
Newark ir Harrison, N. J.		Lapkr. 3 d.

Lietuvos Finansinė Misija
Paskolos Skyrius,
370 Seventh Av., New York N.Y.

KANDIDATAI Į A. L. T. SANDAROS CENTRO VALDYBĄ 1922 M.

Į Pirmininkus:
A. Mikalauskas,
V. K. Račkauskas,
F. Žyvatas.

Į Vice-Pirm.:
A. J. Gotautas,
Julius Baniulis,
S. Mockus.

Į Sekr.-Adm.:
K. J. Paulauskas,
A. Matulis,
K. Jurgeliunas.

Į Iždininkus:
K. Pratapas,
A. Ivaškevičius,
K. A. Makarevičius.

Į Iždo Globėjus:
Juzė Rauktytė,
K. Sidabras,
F. J. Žiuris,
A. P. Osteika,
Izabelė Savilioniutė,
S. Jokubauskas.

Šios ypatos apsiėmė kandidatais į Sandaros Centro Vald. Tad kuopos balsuokite už sau patinkamus.

K. J. PAULAUSKAS.

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

Prie 5 kp., Baltimore, Md.:
Juozas Balčiunas,
Prie 13 kp., Westfield, Mass.:
Pranas Vaivada.
Prie 16 kp., Worcester, Mass.:
Bronius Emkus,
Ignas Jukša,
Jonas Liutkevičius,
K. P. Šimkonis,
Prie 18 kp., Cleveland, Ohio:
Antanina Aržuolaičiutė,
Zigmas Brazauskas,
Augustas Jankauskas,
Petras Seinauskas,
Antanas Žukas.
Prie 33 kp., Norwood, Mass.:
Povilas Lengvinas.
Prie 72 kp., Los Angeles, Cal.:
Augustas P. Adomas,
Jonas Draugas.

AUKOS SPAUSTUVĖS SKOLŲ IŠMOKĖJIMUI.

M. J. Vokietaitis $1.50
K. Šoliunas ..... 50c.
A. L. T. S. Conn. Apskr. $50.00

PASKUBĖKIME.

Iki busiančio Sandaros Seimo turime vos tik mėnesį laiko, na, o prie jo prisirengimo darbų turime begales. Tad, kad tinkamai prisirengti per šį trumpą laiką, privalome visi sparčiai padirbėti. Šiomis dienomis išsiuntinėjome visoms kuopoms atskaitą už rugsėjo mėnesį, taipgi ir **balsavimo blankas.** Balsavimo blankų išsiuntinėjimas biskį susivėlavo, nes ilgas laikas užtruko susižinojimui su kandidatais.

Šiuomi kreipiu domą visų kuopų valdybų narių, kad kaip tik gausite balsavimo blankas, tuo sušaukite kuopos susirinkimą ir nubalsavę C. V. blankas grąžinkite Centran. **Balsavimo blankas Centran reikia sugrąžinti nevėliau, kaip iki lapkričio 16 d.** Kurių kuopų blankos nebus sugrąžintos iki minėtai dienai, tai tų balsai nebus priskaitomi, nes į Seiminį "Sandaros" numerį balsavimo pasekmės turi buti patalpintos. Priegtam visos kuopos per šį mėnesį susirinkimuose rinkite Seiman atstovus, darykite Seimui įnešimus bei gerus sumanymus organizacijos labui. Taipgi, tarp kita-ko, nepamirškite atkreipti domą ir į tai, kad šis Seimas galėtų galutinai pabaigti išmokėti užsilikusias skolas. Tad visi į darbą. Rengkimės visomis išgalėmis. Tegul Seimas buna skaitlingas atstovais, turintis tinkamų sumanymų, taipgi ir aukų.

K. J. PAULAUSKAS,
"Sandaros" Sekr.-Adm.

KANDIDATI A. L. T. SANDAROS CENTRO VALDYBON NOMINUOTI 1922 M.

Į Prezidentus:

P. J. ŽIURIS,

kp.	balsai	kp.	balsai
6	18	7	8
9	5	10	7
15	19	35	11
36	5	42	35
47	9	66	4
67	3	Pav.	1

Viso 125

P. JARAS,
16 — 14 33 — 3
40 — 3 57 — 20
66 — 2
Viso 42

P. M. TIŠKINAS,
7 — 21 9 — 7
40 — 7
Viso 35

A. MIKALAUSKAS,
5 kp. 30

V. K. RAČKAUSKAS,
18 — 2 19 —12
22 — 5 30 — 6
Viso 25

A . B. STRIMAITIS,
24 — 5 33 — 7
36 — 2 57 — 3
64— 1 67 — 6
Viso 24

F. ŽYVATAS,
18 — 7 36 — 7
64 — 5
Viso 19

P. JURGELIUTĖ,
6 kp. 18

V. M. ČEKANAUSKAS,
16 kp. 16

S. E. VITAITIS,
24 — 5 36 — 10
Viso 15

A. J. GOTAUTAS,
16 — 10 66 — 1
Viso 11

V. ALKSNINIS,
7 — 3 9 — 8
Viso 11

S. BULOTA,
21 kp. 9

A. DENBINAS,
24 kp. 8

DR. DRANGELIS,
25 kp. 6

DR. ZIMONTAS,
25 kp. 5

J. TAREILA,
25 kp. 4

ADV. J. LOPATTO,
22 kp. 4

M. J. VOKIETAITIS,
22 kp. 3

ADV. BRACHULIS,
57 kp. 3

Į Vice-Pirmininkus:

P. JARAS,
7 — 8 9 — 7
19 — 12 25 — 15
33 — 8 35 — 11
36 — 9 40 — 1
42 — 35 64 — 3
67 — 4 10 — 7
Viso 12[illegible]

A. J. GOTAUTAS,
6 — 18 22 — 2
36 — 17
Viso 37

JULIUS BANIULIS,
5 kp. 30

S. MOCKUS,
9 — 7 16 — 14
22 — 4
Viso 25

F. ŽYVATAS,
6 — 18 47 — 5
Viso 23

S. NORKUNAS,
7 — 19 40 — 4
Viso 23

J. POCIUS,
57 kp. 22

P. TIŠKINAS,
16 — 15 21 — 5
Viso 20

DR. GRINIUS,
24 kp. 18

A. B. STANKEVIČIA,
15 kp. 19

V. M. ČEKANAUSKAS,
7 — 7 9 — 6
Viso 13

A. P. OSTEIKA,
16 kp. 10

A. ZDANIS,
18 kp. 9

K. JURGELIUNAS,
22 — 6 57 — 2
Viso 8

P. JURGELIUTĖ,
67 kp. 7

DR. ZYMONTAS,
30 kp. 6

S. E. VITAITIS,
33 — 2 66 — 3
Viso 5

P. ŽIURIS,
36 kp. 5

A. B. STRIMAITIS,
21 kp. 4

IZ. SAVILIONIUTĖ,
33 kp. 2

F. ŽIURIS,
64 kp. 2

M. J. VOKIETAITIS,
66 kp. 2

V. K. RAČKAUSKAS,
66 kp. 2

V. A. KERŠEVIČIUS,
64 kp. 1

Į Sekretorius:

K. J. PAULAUSKAS,
5 — 30 6 — 18
7 — 32 9 — 22
15 — 19 16 — 15
19 — 12 21 — 9
22 — 12 24 — 18
25 — 15 30 — 6
33 — 5 35 — 6
36 — 22 40 — 3
42 — 35 47 — 8
57 — 26 64 — 5
66 — 3 67 — 12
Pav. — 1
Viso 343

P. JARAS,
6 — 18 47 — 2
Viso 20

JULIUS BANIULIS,
33 — 2 18 — 7
Viso 9

JUZĖ RAUKTYTĖ,
16 kp. 8

A. B. STRIMAITIS
35 kp. 5

M. VASILIAUSKAS,
40 kp. 5

S. MOCKUS,
7 — 1 66 — 2
Viso 3

A. J. GOTAUTAS,
33 kp. 3

M. J. DAMIJONAITIS,
40 kp. 2

A. MATULIS,
7 kp. 1

V. K. RAČKAUSKAS,
57 kp. 1

K. JURGELIUNAS,
64 kp. 1

Į Iždininkus:

K. PRATAPAS,
5 — 30 7 — 27
9 — 10 16 — 49
19 — 12 21 — 9
22 — 12 24 — 9
25 — 15 30 — 6
33 — 5 35 — 11
36 — 4 40 — 9
42 — 35 57 — 14
64 — 6 66 — 3
10 — 7
Viso 282

A. IVAŠKEVIČIUS,
9 — 6 24 — 9
67 — 8
Viso 23

S. MOCKUS,
6 — 18 67 — 2
Viso 20

K. MAKAREVIČIUS,
15 kp. 19

J. AMBRAZIEJUS,
6. kp. 18

K. JURGELIUNAS,
36 — 14 66 — 2
Viso 16

J. TUINILA,
57 kp. 13

S. E. VITAITIS,
47 kp. 7

S. NORKUNAS,
9 kp. 6

M. VASILIAUSKAS,
33 kp. 4

J. AMBRAZIEJUS,
67 kp. 3

P. BARTKEVIČIUS,
66 kp. 2

A. JUODGUDIS,
7 kp. 2

K. ŽIBIKAS,
7 kp. 2

K. SIDABRAS,
40 kp. 1

Į Iždo Globėjus:

J. TUINILA,
5 — 30 21 — 6
22 — 9 25 — 15
35 — 11 42 — 35
66 — 2
Viso 108

P. BARTKEVIČIA,
22 — 3 24 — 5
25 — 15 35 — 11
42 — 35 47 — 4
Viso 73

K. JURGELIUNAS,
16 — 25 19 — 12
33 — 8 35 — 11
10 — 7
Viso 63

K. SIDABRAS,
7 — 20 9 — 21
21 — 3 24 — 10
Viso 54

F. J. ŽIURIS,
35 — 11 66 — 2
42 — 35 57 — 4
Viso 52

JUZĖ RAUKTYTĖ,
7 — 25 9 — 22
Viso 47

A. P. OSTEIKA,
5 —30 30 — 6
Viso 36

IZ. SAVILIONIUTĖ,
7 — 14 9 — 22
Viso 36

S. JOKUBAUSKAS,
7 — 26 10 — 7
Viso 33

J. SEKYS,
5 — 25 33 — 7
Viso 32

PRAITIS,
7 — 18 40 — 9
Viso 27

P. PIKŠRIS,
36 kp. 27

S. MOCKUS
33 — 6 35 — 11
40 — 4 57 — 5
Viso 26

J. VIRBICKAS,
36 kp. 26

M. BIEKŠA,
16 — 12 19 — 12
Viso 24

S. E. VITAITIS,
6 — 18 57 — 3
67 — 1
Viso 22

A. J. GOTAUTAS,
30 — 6 35 — 11
40 — 20 10 — 7
Viso 26

ED. PAURAZAS,
36 kp. 21

J. O. ŠIRVYDAS,
6 — 18 64 — 1
Viso 19

CIBULSKIS,
15 kp. 19

S. GEGUŽIS,
6 kp. 18

M. ZOLPIENĖ,
25 kp. 15

KRUKOKIS,
25 kp. 15

A. B. STRIMAITIS,
47 kp. 9

J. BRAZAUSKAS,
18 kp. 9

J. P. GARMUS,
18 kp. 9

J. AMBRAZIEJUS,
5 — 5 64 — 3
Viso 8

J. KOLKUS,
36 kp. 8

BUKŠNAITIS,
30 kp. 6

J. PĖŽA,
33 kp. 6

J. PEČIULIS,
23 kp. 5

V. NORBUTAITIS,
57 kp. 5

LALYS,
64 kp. 5

J. KAULAIČIA,
66 kp. 5

M. J. VOKIETAITIS,
57 kp. 4

VAITKUS,
7 kp. 3

J. PALIONIS,
24 kp. 3

F. BACEVIČIA,
40 kp. 2

ADV. J. LOPATTO,
67 kp. 2

S. NORKUNAS,
40 kp. 1

KLIMAS,
40 kp. 1

V. DEMIKIS,
64 kp. 1

ADV. P. F. BRACHULIS,
66 kp. 1

P. BOLYS,
9 kp. 1

P. S. Balsų Skaitymo Komisija suskaitė balsus ir rado, kad balsavime dalyvavo 24 kuopos ir pavienis vienas. Surasta, kad kai-kurios kuopos nominavo ne narius. Komisija praleido jų vardus.

Balsų Skaitymo Komisija:
Stasys Mockus,
Kazys Sidabras,
V. P. Jankauskas,
Spalio 3, 1921.

Protokolas

Conn. Apskričio susivažiavimo, įvykusio Spalio 9, 1921m., 890 Chapel St., New Haven, Conn.

1) Susivažiavimą atidarė vice-pirm. M. J. Vokietaitis 1:30 v. po pietų. M. J. Vokietaitis vienbalsiai išrinktas susirinkimo pirmininku. Raštininkai išrinkta du: V. Alksninis ir K. Šoliunas. Mandatus peržiurėjus, atstovų dalyvavo šiaip:

10 kp., New Haven, Conn: V. Alksninis, K. Šoliunas ir J. Masiliunas.

15 kp., Bridgeport, Conn.: A. Tankevičius,

57 kp., Union City ir Naugatuck, Conn.: F. Vilkas, Jonas Pocius ir V. Norbutaitis. Dalyvavo svečiai sandariečiai: Jurgis Trečiokas, V. Paseckas ir A. Vokietaitienė.

2) Skaitymas raportų nuo Apskričio valdybos. Pirm. A. Mikalausko nesiranda susirinkime. Skaitomas laiškas nuo Apskr. rašt. A. P. Osteikos, kuriame nusiskundžiama, kad negalįs pributi susivažiaviman. Skaitomas raportas vice-pirm. M. J. Vokietaičio. Savo raporte vice-pirm. pabriežia, kad ne visa buvo galima įvykdinti, kas buvo tarta pereitame susivažiavime. Surengta maršrutas pil. A. Gotautui. Lėšų pasidarė apie $40.-00. Pirm. A. Mikalauskas išvyko į kitą valstiją gyventi. Apskričio tuomlaikinė raštininkė p-lė Šeštokiutė rezignavo. Susidėjus tokioms aplinkybėms, pasunkėjo ir agitatyvis darbas. Surengta dar išvažiavimas. Neesant pilnai valdybai, reikėjo kreiptis prie pašalinių narių, ypatingai 10-tos kp., kad pagelbėtų surengti. Paportas priimtas.

3) Skaitomas raportas per V. Pasecką, išvažiavimo New Haven, Conn. gaspadoriaus.

Pasirodo—įplaukų buvo $266.06
Išlaidų 193.74
Pelno liko 72.32

Raportas priimtas.

4) Raportą nuo išvažiavimo Union City ir Naugatuck, Conn. skaito delegatas V. Norbutaitis:

Įplaukų buvo $220.00
Išmokėta 199.92
Pelno liko $20.08

5) Skaitoma 15 kp. įnešimai: a) remt vidurinės srovės veikimą Lietuvoje. Pasvarsčius pasirodė, kad taip ir daroma. Įnešimas atpuola; b) ar verta dalyvauti A. L. T. Sandarai šaukiamam progresyvių susivažiavime? Nutarė ne, nes jokio svarbaus reikalo nesimato dalyvauti su to susivažiavimo sumanytojais, nes praktikoje, jie nėra rėmę Lietuvos nepriklausomybės. Įnešta trumpa pertrauka padaryti.

SESIJA II.

1) Atvyko Apskr. pirm. A. Mikalauskas iš Brooklyn, N. Y., išduoda raportą žodžiu. Raportas priimtas.

2) Skaitytas laiškas nuo pil.P. Bolio, A. L. T. Sandaros Naujos Anglijos Apskričio rašt., kviečiantis bendromis spėkomis rengti maršrutą per abu apkričiu. Pakvietimas priimtas svarstyti. Nutarta pavesti Apskr. valdybai rupintis šiuo reikalu.

3) Nutarta paaukoti $50.00 iš Apskr. iždo Sandaros morgičių atmokėjimui.

4) Rinkta nauja Valdyba slaptu balsavimu: Išrinkta: pirm. M. J. Vokietaitis; vice pirm. A. Stankevičius; rašt. Jurgis Trečiokas; iždo. K. A. Makarevičius.

5) Nutarta apmokėti bilas, kurių pasirodė:

M J. Vokietaičiui $1.50
K. Šoliunui ..... 50c.
Už svetainę 3.00

Labų $5.00

Piliečiai Vokietaitis ir Šoliunas savo sumas labų $2.00 aukojo Sandaros morgičiams. Tokiu budu siunčiam čekį už $52.00. Nauja Valdyba padėkojus delegatams už suteiktą jiems garbę tapti išrinktais, prižadėjo darbuotis pagal išgalės. Susirinkimas pasibaigė.

Pirm. **M. J. Vokietaitis,**
Rašt. **V. Alksninis.**

APŠVIETOS DARBAS.

Sandariečiai! A. L. T. Sandaros organizacijos tikslas yra nevien rišti lietuvius į pažangų ryšį, bet prie tam priklauso sykiu ir apšvieta. Organizacijos, kurios nesirupina savo narių švietimu, vėliau ar anksčiau subyra į atskiras grupes.

Sandara, budama ideališka įstaiga, negali užmiršti kulturini darbą. Dabar, artinantis musų Seimui, kuopų nariai privalėtų apmąstyti ir per kuopas sumanymus per "Sandarą" perleisti, kurie vėliau butų seime apsvarstyti. Reikalas yra neatbutinas. Atėjo šaltas sezonas, prisirašo simpatingų narių nevien kad buti nariais, bet įgijus abelną supratimą ir siekius Sandaros organizacijos. Tam viskam reikalinga toj kryptyje literatura, paskaitos iš ekonominio, politinio, komercijos, industrijos, kooperacijos ir desėtkai kitų sričių. Jei tose paskaitose nuodugniai butų išdėtyta jos principai, tas duotų gerą mintį ir supratimą apie tą dalyką.

Apšvietos darbą kuopos privalėtų padirbėti, surengti po keletą prakalbų, platinti Sandaros principų, knygeles ir kitas esančias "Sandaros" knygas. Aš nuoširdžiai patarčiau visiems sandariečiams perskaityti T. M. D. leidinį 26-tą — "Kulturos Istoriją," trys knygos. Kiekvienam manančiam buti veikėju jos suteiks didelę žinystę. Užsiduokim sau daug skaityti ir skaityti, tuomi mintys ir iškalba išsitobulina. Sandariečiai! lavinkimės patys kiek galėdami; liksime naudingesni tautai ir darbo žmonėms.

Kur apšviesti pavieniai ypatos, ten sakoma, jog tauta kulturinga, turtinga, visko daugiau ji turi. Tą mes dabar savo akimis matome Europoje. Mes, sandariečiai, bukime tėmytojais, rimtais mąstytojais ir galų-gale atrasime, jog vien tik per apšviesą ir demokratybę ateis visoms neteisybėms galas! Padėk Sandarai, padėsi apšvietai.

K. J. Semaška.

WORCESTER, MASS.

Prakalbos Gerai Pavyko.

Spalio 9-tą d., 1921 m., A. L. T. Sandaros **16 kp. rengiamos**

(Seka ant 6 pusl.).

Karui Siaučiant

— Bočių Atmintojas —

(Tąsa).

Kalbos galo nebuvo ir suprantama, kad jos tuščios. Boba įpykusi kalbėjo, kadangi tam panašių atsitikimų matėsi vokiečių laikuose, kad įpykusios moterys nekaltai įskųsdavo vokiečiams savo vyrus, iš kurių likdavo sušaudyta. Vienas toksai atsitikimas buvo mano gimtame kampelyje. Moteris, nemylėdama savo vyro ir pradėjusi mylėti kitą Lietuvos pilietį vokietį, įskundė, kad jos vyras slepia šautuvą, (o už slėpimą šautuvų vokiečiai mirtimi bausdavo) ir taja pačia bausme liko nubaustas nekaltasis vyras. Mums turint pergyventų faktų aišku buvo abiejų klajojimai, kurie ant svetimų šalių ar nepatyrusių tokių atsitikimų gyvenime kareivių tiesiog palėjo įkliuti. Vyras kalbėjo per girtumą ir norėdamas pasiteisinti nuo bobos pykčio žodžių, kurie galėjo jį paskandinti, jei taip ant vokiečių, o moteris klegėjo iš savo pykčio, nes tą valandą, jei ji galėtų, paskandintų savo vyrą šaukšte vandens. Įsakė nutilti ir ramiai užmigti, kad nekeltų skandalų, o jei dar kartą kada išgirsime, klius abiems, išėjome. Liko tylu ir sumigo. Daugiau ir kitais kartais jokių skandalų nebesigirdėjo ir gyveno gražiai, stebėdamies iš tos nakties kvailumo.

Iki rytui buvo ramu, ir, pradėjus švisti, nuėjome pasilsėti. Daugiau nuo bolševikų pavojaus nebebuvo, tik jis prasidėjo iš vokiečių pusės ir nebuvo ramus Kaunas, kolei tik su ugnimi-gaisru išėjo paskutiniai vokiečių buriai ir Kaunas pasijuto vienas, vienas tarp savųjų, be svetimos globos, be vidujinio nerimstančio priešo.

Jau nuo 1919 m., sausio m. Kaunas išgirdo lietuvių kareivių, traukiančių užsiėmiman, dainas, nors jos išsyk buvo menkos vertės ir nepritaikintos. Žiurėk, viena puiki dainelė butų, negalima pritaikinti po koja, neinasi gerai, kita irgi taip pat, o kurioji lengvai galima žinginiai pritaikinti, norįs menkiausio turinio butų, kaip tai: "Pelėda," kurioji išėjo iš mados išmokus puikių ir pritaikomų dainų, ima ją savo kasdieniniam gyvenimui, bile su daina pasirodyti.

Vasario m. pradėjo rinkti kai-kuriuos frontan. Vieną dieną apmokinant naujai atvykusius savanorius išgirdau palei kuopos raštinę kokį triukšmą. Bėgo vienas už kito, grudosi į raštinę ir vėl bėgo atgal. Dar nieko nesuprasdamas, liepiau savanoriams, kuriuos apmokinau, kambary „ pasitaisyti, o patsai nuėjau pasižiurėti, kur taip skuba. Įėjęs į raštinę radau pilną. Rėkė vienas už kito: "ir aš noriu, ir aš važiuosiu!" Supratau: kad renka į frontą! Per tarpą pradėjau grusties arčiau viršylos, kad ir mane tame buryje įrašytų vykimui į frontą, bet buvo pervėlu. Tereikėjo tik 10 kulkosvydininkų, o tųjų jau seniai, net per virš buvo prisirinkę ir jokiu budu neužsileido, kad katrą paliktų, o paskiau atėjusį įrašytų jo vieton. Ginčyjosi, kalbėjo ir kiekvienas norėjo važiuoti frontan. Vienas gavęs progos iš pirmųjų pakliuti raštinėn ir užsirašyti del vykimo į frontą, neturėjo šineliaus, nei kitokio viršutinio šilto apdaro ir prašė nuo pasilikusio vietoje draugo, kad paskolintų, nes jisai Kaune be jo galės apsieiti, o karo lauke bus labai reikalinga. Grįžti tikėjosi ir ruošėsi, lyg regis į puotą. Pasiskolįsi rubą, atliksi ir vėl grįžęs atiduosi, nors čia laimužė gali visaip nulemti.

Važiavo frontan ne ant ilgo: jiems kiek pabuvus, jų vieton kiti nuvažiavę juos pamainytų, o jie vėl grįžtų Kaunan, jei liktų gyvi. Liekantis vietoje draugas šinelio neskolino ir pasinaudojęs taja proga pradėjo siulyti savo drąsą, kad leistų jį frontan, kadangi Mečys neturi šinelio— kaip jis vyks? o juk žiemą sušals, o jis kas kita, su šineliu nesušals ir gali vykti. Ragino draugą be šineliaus pasilikti ir savo vieton leisti jį, kadangi jis sušals. Sukosi visaip, kad tik gavus įsiskverbti važiuojančių buryn. Šinelio neskolino ne delto, kad karo lauke pavojinga ir galėjo žuti, bet tik tam, kad atgrąsius savo draugą nuo važiavimo, o jo vieton pačiam įlindus. Draugas be šinelio valandėlę pagalvojęs ir negavęs šinelio, nutarė vis-viena važiuoti, kad ir be šineliaus. Gyvas žmogus, sako, negal sušalti, pabusime vėl pasilsėti parvažiuosime, o gal kur gausime kokį rubą ir bus gerai. Surašius paliko iki rytojui. Girdamiesi lakstė po kareivines, žiurėjo kulkosvydžius ir pas visus matėsi patenkintas veidas, o pasilikusiųjų atbulai rodėsi, lyg vieniems važiuojant kur į puotą, kiti liekasi namie už pečiaus trunyti.

Rytojaus dienai atėjus pranešė, kad šiuokart dar nereikia; nuvyko iš kitų dalių, mus kitkart pakvies. Upas pas važiuojančiuosius liko nekoks, kadangi jau buvo prisirengę. Kitas gal ir laiškutį prie savo namiškių, ar mylimosios buvo su pasididžiavimu parašęs, kad važiuoja mušin-karo laukan ir gal iškilmingiausiais žodžiais atsisveikino, o dabar viskas per niek ir jam neišvykus frontan pamanys, kad jis gyrėsi tuščiais žodžiais ir nemanė važiuoti karo laukan. Kuo jis pasigirs? Neilgai laukus pradėjo rinkti ir pranešdavo draugams ne baisių žinių, kokios darėsi fronte, bet sužadinančių kitų upą ir norą važiuoti, kadangi iš pirmųjų dienų vyko ir musų nuostoliai buvo visai maži. Iš pirmųjų mušių paėmė rusų-bolševikų aeroplaną, kuris pritrukęs benzinos nusileido tarpe savo ir lietuvių pozicijos ir nubėgo aviatoriai savojon pusėn atsinešti benzinos. Lietuviai tą pajutę, nubėgo, sukibę parsistumė savojon pusėn. Linksmas juokas, krykštavimas ir vežamas per laukus aeroplanas galėjo girdėties rusų pusėje. Aeroplanas buvo sveikas ir nesugedęs. Dalyvavusieji tose kovose ilgą laiką neužmiršdami gyrėsi tuo pasisekimu.

Iš Vilniaus atvykusieji savanoriai nenurimo Kaune ir girdėdami, kad formiruos Vilniaus kažkokią dalį ėjimui atvaduoti jo, kiekvienas svajojo apie papuolimą tenai ir vykimą atgal tais pačiais keliais, kuriais atsitraukė. Kaune tekdavo nešti įgulos sargybas įvairiose vietose. Iš vokiečių girdėdavosi nemažai gandų prieš mus ir daug tekdavo praleisti neramių dienų ir naktų. Tankiai prisieidavo naktyje su kulkosvydžiu bėgti sustiprinimui sargybos kur į banką, ar kalėjimą. Sargybose kaip nuo vokiečių, kurie nenorėdami pripažinti lietuvių sargybos, verždavosi per dabojamas vietos nepripažindami nieko, taip ir nuo kitų miesto ištvirkusių gaivalų gręsdavo pavojus. Laikas pirmųjų dienų tikrai buvo pavojingas ir virė lyg ant ugnies. Svarbesni įvykiai įvyko su vokiečiais kovo m. atvažiavus pirmajai Amerikos misijai.

Atvykus Amerikos Misijai, visų akys buvo atkreiptos jon. Lietuviai džiaugėsi, vokiečiai ir kitokie priešai siuto ir stengėsi tą sudrumsti. Veną pavakarį, kuomet musų garbės sargyba stovėjo palei "Metropolio" viešbutį, kur Misija buvo apsistojus, pasigirdo triukšmas. Tuokart buvau kaveivinėse. Parbėgus draugams iš miesto ir pasiėmus kulkosvydžius sužinojau, kas nutiko. Vokiečiai nukovė vieną lietuvių sargybinį Eimutį, kuris nenorėjo leisti vokiečių vidun, kur apsistojo Misija. Vokietys šovė į jį, ir šis krito ant vietos. Lietuviai išsipylę nulėkė pavojaus vieton, galvažudys buvo suimtas ir minios paiei viešbutį susirinko gausiai. Vokiečiai lakstė ir ragino griebtis kulkosvydžių. Tik reikėjo vieno šuvio, o Kaunas butų pasiliejęs kraujo upeliais. Misijos tuokart namie nebuvo, ji lankėsi fronte, tik vakare grįžusi sužinojo ir rado priemenėje gulintį nukautą sargybinį. Vokiečiai stengėsi jai iškrėsti ir daugiau "baikų" ir siuto kiek galėdami. "Metropolyje" liko išstatyta stipresnė sargyba. Vakare sargybon atėjome ir mes su lengvuoju kulkosvydžiu, ir jei butų dar kartą bandę iškirsti kokį "šposą," butume gražiai pasveikinę, palinkėdami greičiau atsitraukti nuo durų. Nukautojo sargybinio laidotuvės buvo gan iškilmingos. Dalyvavo visa aukštesnioji lietuvių valdžia ir francuzų nesenai atvykusioji Misija. Karstas (grabas) linko nuo vainikų, įvairių-įvairiausiais parašais. Vainikas buvo ir nuo amerikiečių misijos su jų vėliavos tautinės spalvos juostelėmis. Vainikas buvo ir nuo vokiečių, kurį nešė patys vokiečiai, norėdami pasirodyti, kad ne visi jie kalti tame. Vainikų skaičius siekė virš 20. Po gedulingųjų pamaldų bažnyčioje, nukautojo karstui pasirodžius gatvėje ir praslinkus pro savo draugų, kariuomenės eiles pradėjo išlengvo slinkti paskui vainikų. Iškilmė tęsėsi ilga ir puiki. Nežinodamas, kas gulii tame karste, manytumei, kad lydima koksai aukščiausias šalies vadas, narsus, pasižymėjęs ir kritęs narsioje kovoje garsus ir žymus generolas. Bet čia lydima paprastas sargybinis. Kariškas orkestras gedulingu balsu seka iš užpakalio ir visa iškilmė nusekė kapinėsna.

Po šio atsitikimo lietuvys ėmė dar labiau nebekęsti vokiečio ir dar labiau ėmė šnairuoties, laukdamas, kaip greičiau atsikratyti ir nebejausti jo, užmiršti tuos sunkius laikus ir pradėti naują savą.

24. PIRMAS IŠVYKIMAS Į FRONTĄ.

Kovo m. 28 d., kaipo dežuruojantis, komandos užsiėmiman nėjau ir sėdėjau kareivinėse, žiurėdamas į besilavinančius draugus. Prieš pat pietus atėjęs miesto komendantas ir pasisveikinęs su besilavinančiais savanoriais kaž-ką ėmė jiems kalbėti. Ant draugų veidų pastebėjau kokią permainą ir supratau, kad pasakyta kas nors naujo. Parupo ir nekantravau, kad tik greičiau jiems parėjus paklausti, ką pasakojo. Kiek pakalbėjęs komendantas atsisveikino, ir paleisti nuo užsiėmimo draugai skubėjo su džiaugsmingu triukšmu į kareivines. Įbėgę pranešė, kad formuojamas Atskiras batalijonas, į kurį juos perves kaipo buvusius Vilniuj, kadangi šis batalijonas eis frontan ant Vilniaus ir bus Vilniaus dalimi. Toji žinia lietė ir mane: aš taip-pat iš Vilniaus. Na, manau, naujon vieton! Įėjęs į vidų, karininkas paliepė man surinkti nuo išvykstančių į Atskirą batalijoną ginklus ir perduoti raštinėn. Iš tų žodžių supratau, kad mane palieka senoje vietoje, kurioje nebenorėjau buti, ir taip-pat traukė Vilnius. Pasisakiau, kad ir aš iš Vilniaus ir noriu tan batalijonan eiti.

(Daugiau bus).

PER KOVĄ Į NEPRIKLAUSOMYBĘ

Bočių Amintojas

Scena papuošta iš vidaus keliomis eglėmis, priešais stovi aukšta, ant kurios stovi žvaigždė, o apačioje sukryžuotu du kardu. Ant galinės sienos Vytis raudoname dugne; iš šalių sukryžiuotais kotais dvi vėliavos: kairėje raudona, dešinėje trispalvė-tautinė. Po jomis parašas: "Kas bus, kas nebus, bet Lietuva nepražus!"

I. LIETUVIS.

(Įeina lietuviškuose kareivio rubuose su šautuvu, pažvelgia į žvaigždę ir atsidusėjęs pradeda.)

Ach! tu skaisti laisvės žvaigždute,
Šviečianti aukštajam danguj!
Spindi ir tai vargų tėvynei,
Kuri didžiuojas vien kapais.
Oi tu, Lietuva, gimtoji šalis!
Nejau tau lemta žut tamsoj,
Kur tavo praeitis ir bočiai,—
Kur galė — karžygiai tie?
Kada tai didvyriais didžiavos;
Girios šlamėjo, ąžuolai,
Nematė lietuvis vergijos,
Gėrėjos vien Nemuno bangomis.
Bet laikas bėgo, amžiai griuvo,
Ir žuvo laisvė Lietuvos!
Prispausta vargo ir tamsumo
Kentėjai iki šių laikų.
Pražuvo tavo vardas žemei,
Likai lyg dumas vandenyje,
Apkalta retėžiais vergijos,
Kentėjai krante pražuties.
Paniekino tave turtuoliai,
Tik vien varguoliuose likai....
Bet štai jau švinta rytas šviesus,
Atgimė nauji tau laikai.
Prabudę sunųs stvėrės darbo—
Gaivint tėvynę iš kapų!
Su mokslu, darbu, rankoj kardu
Gint stojo laisvės lietuvių.
Sutrenkė patrankos griausminės;
Kraujas upeliais ėmė tvint,
Štai, va, lietuviai jau kovoja,
Kunais tėvynės žemę deng'.
Oi, tu tėvyne nelaiminga!
Apsupta gaujomis priešų,
Matau tave lenkų nasruose,
Po budelio kardu aštriu.
Vokiečiai žemę nukankinę,
Išvarginę žmones nekaltus,
Bermontininkais užsodino—
Užbaigti smaugti laisvę tą...
Štai su komuna uždulkėjo
Raudonas rusas ant pečių,
Išalkęs, lyg žvėris plėšrasis
Prapultį, tėvyne, rengia tau.
Bet liudna man, ir širdis skauda,
Prakeikti išgamos vilkai,
Kur žudot tėvynę varguose,—
Te kiaura žemė jus praryn!
Bet aš, tėvyne tu brangioji,
Kariausiu iki paskutiniam
Ir liesiu drąsiai savo kraują,
Kolei po kardu priešai žus.
Ar žus tėvynės visi priešai,
Ar žusiu aš po kardu jų!
Bet, kaip mylėjau, taip mylėsiu,
Nes ji gimtinė del manęs.

2. LENKAS.

(Įeina lenkiškojo kareivio uniformoje, sukosti, usus pasuka, pažvelgia į lietuvį ir įsirėmęs rankomis į šonus tankiai suka usus ir išdidusiu veidu vaikščiodamas kalba.)

Kada tai unija žydėjo,
Lietuvius jungė su lenkais,
O tai galybė musų buvo...
Saldu tuos laikus atsimint.
Bet metai ėjo — galė žuvo,
"To dobradzieju," vienybė supuvo,
Pradėjo ponai uliavoti,
"Ojczyzna Polska" priešams papuolė.
Bet amžiams slenkant mes nerimom,
Kad vėl atgauti galę tą!
Bet velnias "chamus" supjudino,
Tuos litvonamus prakeiktus.
Štai ėmė visi atsiskyrė,
O tu daryk, ką išmanai;
Lyg griausmo trenkta unija žuvo,
Sutverta prieš kelis šimtus
Per tuos judošius, pardavikus
Griovėjus didybės praeities.
E, e, jus šunis lietuvybės!
(Pagreitina žingsnį, nusispiauna ir rusčiai galvą nuleidęs šaukia:)
Tpfu! chamai tamsųs nedorybės,
Pakeiksiu jumis už kvailumą,
Kad jus nenorit sau gerumo,
Nematot mus atvertos širdies,
Kaip trokštame jumis matyti:—
O tai su "Polska w jednym ręku"—
(Švelniai, piktumą pametęs:)
Brolybei, meilei, kaip seniau!

3. LIETUVIS.

(Pažvelgia į lenką ir ruščiai kalba:)

E, e!—suprantam tą brolybę,
Tuos laikus pamenam gerai,
Prakeikta ta unija sena!
Nenorim mes, jau jums sakiau.
Daug kraujo musų ištekėjo,
Laisvė pražuvo tik per ją
Padarėt mumis savo vergais,—
Šalin prakeikta unija!

4. LENKAS.

Ar daug ko gali su pagoniu
Gražiuoju tartis, lyg broliai?
Štai šiaušias, lyg paglosčius katė,
Matyt geruoju nesutart.
Bet čia, "pandzieju-dobrodzieju,"
Kam čia geruoju juos viliot,
Ar neturim mes legijonų?
Ar negalim priversti juos?
Po vieną pėdą ir po sodžių
Pradėsime žengt vis pirmyn!
"Choć i po świnsku, ale ładnie"
(Pakėlęs nosį),
Užgrobsme žemę Lietuvos.
Tik tokiu budu vyks unija,
Brolybė, laimė viešpataus,
Valdysme "chamus," kaip ik šioliai,
Musų lenkybė plačiai skambės.
"Od morza do morza" tėvynė didžiuosis,
Tik visur baltasis arelis skraidys,
Ir giesmės endekų po gamta girdėsis,
"Boże coć Polskę" po laukus skambės.
O tai prisiminus net imi didžiuotis
(Pašoka iš džiaugsmo),
Kokia tai galybė, koks džiaugsmas tuokart
"To panie, panowie, szlachta honorowi"—
Tik visur girdėsis kampais.

5. RAUDONASIS RUSAS.

(Įeina rusiškuose rubuose, apsižvalgęs aplink, permeta piktomis akimis ir pradeda:)

O kas, čia alasas baltųjų!
Buržuazija riejas tarp savęs,
Bet galas, galas viešpatystei,
Prasmegste kiaurai lyg sapnys.
Nusigyveno jusų amžius,
Nuplyšo lygu rubas senas,
Štai, va, žiurėkit; jau komuna!
(Iškėlęs kuloką graso).
Griausmais nutrins nuo žemės jus!
Raudona žvaigždė užtekėjo,
Internacionalas šviečia mums,
Uždegs pasaulį savo gaisru—
Ir degs per amžius naudai mus.
Vėliavą darbo pasiėmę,
Varguolius trauksme prie savęs,
O su jų spėka ir gyvybe
Valdyt pasaulį imsim mes.
Lietuvoje kalnai duonos tuno,
Pavergus ją bus sotu mums,
Ten žmonės darbštųs, bado nėra,
Išalkusiems gerovė bus.
Pirmyn! keliaukim į Lietuvą!
Savo programa švieskim ją...
Bet ne, kažin ko jiji šiaušias-pyksta,
Matyt netrokšta mus regėt.
Bet ką, juk darbas čia buržujų,
Kad steigt kariuomenę baltą,
Jiems baisi musoji komuna,
Tad tarias ginties ik vienam.
Čia priviliojo sau varguolių,
Gražiais primasino žodžiais,
ir ėmė mumis laukan vyti,—
Sako! keliaukit kur toliau...
—Kvailiai, nežino, kad tyrumas,
Gimtuose laukuose pas mus,
Kad mes išdrąskėm, išnaikinom,
Badu tėvynė ten gyvuoj.

6. LIETUVIS.

Ne, netiesą kalbi, raudonarmieti!
Buržuaziją ginam, tik ne mes,
Mes liejam kraują ir kariaujam
Tiktai del laisvės Lietuvos.

(Bus daugiau).

Meilės Išsireiškimai.

Jausčiaus laimingas, jei galėčiau,
Su tamsta meiliai pakalbėt,
Išreikšt tą paslaptį, ką jaučiu,
—Ištart tuos žodžius "myliu jus!"

÷ ÷ ÷

Daug žydi pievoje gėlelių,
Daug žiba žvaigždžių ant dangaus,
Tik viena žmogui tėra laimė,
—Mylėt, mylėt, mylėt!...

÷ ÷ ÷

Kaip džiusta nuskinta nuo krumo gėlelė,
Nuvytęs žiedelis nulinksta žemyn!
—Taip meilę praradus jaunoji svajonė
—Nerimsta ir skęsta liudėsio bangos'.

BOČIŲ ATMINTOJAS.

žem. Kalv., 23, V, 1921.

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS.

"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULAUSKAS
Business Manager.
827 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

Metams	kainuoja (Amerikoje)	$2.50
" "	Kanadoje	$2.75
" "	(Užsieniuose) ..	$3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

PROGRESYVIŲ SUSIVAŽIAVIMU.

Pirmieji balsai beveik be jokio išėmimo buvo prielankųs lietuvių progresyvių draugijų susivažiavimui, bet pastaruoju laiku iš sandariečių kyla beveik išimtinai priešingi susivažiavimui garsai. Kiti susivažiavimą skaito tiesiog "durnu" dalyku.

"Durnumas" susivažiavime gali buti tik tada, jei "durniai" susivažiuos, išmintingų žmonių susivažiavimas niekad negali buti "durnas." Pasmerkti susivažiavimą iš principo durnu nėra pamato.

KAS YRA SUSIVAŽIAVIMUI?

Bet susivažiavimas kas sykis darosi vis nepopuliaresnis. Kas tai yra?

Kalti sumanytojai, kad jie nepaduoda pilno plano ir aiškių susivažiavimo siekių. Be to iš susivažiavimo negali buti jokios naudos, vien tik chaosas. Butinai turi buti aiškiai nustatyta, koki elementai yra šiame susivažiavime, pageidaujami ir koki klausimai bus leisti kelti. Visko to sumanytojai iki šiol nepagamino — ir vis-gi laukia pritarimo. Kaip gali laukti pritarimo, kad nežinia, kam pritarti? Susivažiuos betvarkis mišinys, kuriame, be abejonės, bus ir "durnių", na o kad "durniai" visados yra triukšmingiausi, tad seimas ir gali išeiti "triukšmingai durnas." Tokio seimo juk niekas nenori.

POLITIKIERIAVIMAS.

Pažangioji visuomenė nori tokio seimo, kuris subendrintų veikimą tų Amerikos lietuvių, kurie nori pakirsti arogantiškumą Lietuvos atžagareivių, traukiančių Lietuvą į tamsiuosius viduramžius. Minia yra visados nuoširdi ir ištikrųjų norėtų išvien veikti. Bet daug nenuoširdumo lengva patėmyti pas visokius vadovus ir vadovėlius, kuriems rupi ne visuomenės labas, tik pačių ambicijos arba pelnas. Šie tai "vadovai" nori kaip galint daugiau drumstumo. Juo daugiau drumblo, tuo jiems patogiau, tuo su didesniu pamėgimu jie pliaukšės po savo gaivalą. Šitie politikieriai dangstosi garsiais "principais", bet retkarčiais jų principų skraistė prasiskleidžia, visuomenė pamato jų nuogą — ir tikrąją — odą ir atšala nuo susivažiavimo.

Taigi, po stokos programos, šis "vadų" blogai užslėptas politikieriavimas yra svarbiausioji priežastis atsišalymo nuo susivažiavimo. Kokį tad susivažiavimą nori sumanytojai pagaminti: tą drumstąją politikierių dumblynę, ar tyrą visuomenės išsvajotą susibendrinimo susivažiavimą? Kol sumanytojai aiškiai nepastatys šio klausimo, negali tikėties pilno pritarimo nuo rimtų žmonių.

A. L. T. SANDARAI TEN NE VIETA.

Kaip dabar dalykai stovi, A. L. T. Sandarai nėra jokio reikalo oficialiai dalyvauti susivažiavime. Ar-gi galima A. L. T. Sandarai, su jos daugybe kuopų, statyti greta su kokia nors mažyte pašelpine draugijėlę? O juk pagal dabartinius gandus taip išeitų. Dabartinėmis išlygomis tik Sandaros kuopos, kiekviena pagal savo nužiurėjimą, galėtų spręsti, ar dalyvauti susivažiavime, ar ne.

Visai kas kita butų, jei darytųsi blokas iš politinių partijų— sakykim, jei L. S. S. norėtų subendrinti savo veikimą tam tikruose, abejiems patogiuose, klausimuose. Tada Sandara galėtų oficialiai dėties. Dabar gi yra atdaras veikimas tik atskiroms kuopoms. Ir kp. turi buti atsargios ir neįsišokti į politikierių "durną" dumblynę.

"SANDAROS" ĮTALPOS REIKALU.

A. L. T. Sandaros Naujosios Anglijos Apskritys nutarė prašyti "Sandaros" redakcijos, kad talpintų daugiau visasvietinių žinių. Šis klausimas jau antru kartu keliamas. Centro Valdybos susirinkime, kuriame dalyvavo ir daugelio kuopų atstovai, 9-tos kuopos buvo įneštas reikalavimas, kad "Sandara" talpintų daugiau visasvietinių žinių. Susivažiavimas linko prie to, kad "paliktį tas klausimas Redakcijos nuožiurai." Bet "Sandaros" redaktorius paprašė susivažiavimo, kad čia jau butų išrišta šis klausimas. Dėti visasvietinių žinučių tai yra lengviausias darbas, tik reikia žinoti, ar didžiuma sandariečių to nori. Susivažiavimas nusprendė, kad tų žinučių nereikia, motyvuodamas nuosprendį tuomi, kad "Sandara" kaipo sąvaitinis laikraštis negali paduoti greitų žinių, ir kad jau tos žinios visuomenei bus žinomos visa sąvaitę pirmiau iš dienraščių. Šis susivažiavimas patarė Redakcijai talpinti kaip galint daugiau grynai literatinių veikalų, ypač apysakų ir eilių.

Naujosios Anglijos Apskričio susivažiavime ta pati 9-ta kuopa pakelia vėl tą pati klausimą: ar nereikia daugiau visasvietinių žinučių? Šį sykį nutaria, kad reikia ir dar įsako raštininkui parašyti "prašymą." Redakcijai, kad jų tas nuosprendis butų išpildytas.

Taigi išeina taip, kad vienas susivažiavimas duoda redaktoriui vienokias instrukcijas, gi kitas — kitokias ir visai priešingas. Gali buti, kad apskritys geriau išreiškia didžiumos norą, bet kad A. L. T. Sandaros Seimas taip arti, tad Redakcija iki Seimui nedarys jokių pakeitimų. Seimas yra didžiumos norų išreiškėjas — jis išriš ir šį klausimą.

UKMERGĖ. Sugauti lenkų šnipai. Sugautus Ukmergėje lenkų šnipus: pil. Uscianskį, Ivanauską, Gudanavičių ir Gudanavičienę N. karo lauko teismas savo š. m. rugsėjo 22 d. posėdyje nutarė: pil. Gudanavičių kalėti ligi gyvos galvos, Usianskį kalėti 20 metų, Ivanauską kalėti 15 metų ir Budanavičienę kalėti 4 metus. Ukmergiečiai teismo nusprendimu labai nepatenkinti, nes, esą, per maža bausmė už taip aiškų ir didelį nusikaltimą. Ryšyj su šia byla milicijos uždaryti pil. Usciansko ir pil. Ivanausko restoranai Ukmergėje. ("Lietuva").

T.M.D. Reikalai.

Leidimas Netikusių Knygų.

Musų TMD. Centro Valdyba, tai kai Etruskų "apsigaubę dievai" — gyvena, kur ten toli, ir neišduoda jokio balso. Jų pasiekti ir-gi turbut negalima. Bet tokis dalykų stovis jau pradeda nepatikti jaunesniajai dalei T. M. D. narių. Per spaudą girdisi balsai, reikalaujanti atgaivinti sandariečių veiklumą ir kartu Tėvynės Mylėtojų Draugiją, kad ji leistų ant metų mažiausia dvi knygas. Aš tiems balsams mielai pritariu ir noriu pakalbėti apie tas knygas, kurias (ant kiek aš žinau Centro Valdyba) mano leisti.

Paskutinė knyga "Lenkų Sąmokslas Lietuvoje" yra, mano ir daugelio kitų narių nuomone, tik bergdžias pinigų išmetimas. Už tuos šešius ar septynius šimtus butų galima buvę išleisti nors mažutė, bet tikrai naudinga knyga iš mokslo srities, o ne iš politikos. Jau turėta pasimokinti iš 1905-1907 metų, kuomet TMD. leisdama politinio turinio knygutes, kone grabą pamatė. Ir politiniai - propogandinio turinio knygų toliau reikia griežtai nebeleisti!

Centro Valdyba jau viešai kalbėjo, leisianti "Psikologijos Rankvedį" ir "Outlines of History," o dar nekalbėjo, bet mano žiniomis, rengiasi leisti "The Next War" (Sekanti Karė). "Psikologijos Rankvedžio" nežinau autoriaus, todel negaliu spėti, ar gera ji, ar ne, bet kiek žinau, tai kalba jos sunki ir ji greičiaus užmuš norą siekti mokslo, o ne suakstins jį. "The Outlines of History" yra didelis veikalas ir jis bus sunku išleisti, nes reikės gauti copywright,vertėjų, ir tam panašiai, bet tas veikalas butų neapsakomos vertės lietuviams, kaip liaudžiai, taip moksleiviams.

Bet "Sekanti Karė" yra grynai propogandinis veikalas, panašus į tuos, kurie numarino T. M.D. 1907 metais, ir knygą "Karė-Ko Dėlei?" kurią išleido L. D. L. D. Joje atpasakojama, kaip išrodytų sekanti karė prie dabartinių ir nuolat besitobulinančių kareivio priemonių. Pasiskaityti jis įdomus, bet amžinos vertės literaturoje jis neturės. Beto, lietuviai, kaipo maža tauta, nei galės karių sustabdyti, kad ir norėtų, nei jų iššaukti visame pasaulyje. Tautų nusiginklavimo klausimą privalo išspręsti didžiosios tautos, kurios turi galę pasaulio reikaluose.

Todel, varde vis beaugančio skaičiaus moksleivių, kurie šaukte-šaukė geros mokslinės literaturos savo kalboje, ir varde T. M. D. narių, kurie jau atsikando vienu nevykusiu politiniu veikalu, nereikėtų tos knygos leisti. Jos vietoje yra šimtai gerų, kurių išvertimas tiek pat laiko paimtų, kiek ir "Sekanti Karė," bet kurios butų amžinos vertės, ir butų tikrai naudingas indėlis musų literaturoje. Pavyzdžiui, Prof. Thompsono nesenai išleista knyga "System of Animate Naturė," kur aiškioje kalboje išdėtyta vėliausios žinios iš gyvybės pasaulio: kas yra gyvybė, kokias formas ji turi, kaip ji apsireiškia, ar yra siela, ar galima tikėti, pasiremiant mokslu, kad yra viršgamtinės spėkos, kurios tvarko pasaulį, ir tam panašiai. Visi tie klausimai yra įdomųs ir amžini, ir lietuvių spaudoje nėra ganėtinai knygų jiems rišti. Tokia knyga butų naudinga ir žmonėms ir moksleiviams. Arba, prof. Milikano knyga "The Electron," kurioje atpasakojama, iš ko susideda visa materija, kaip ji elgiasi, jos savybės, ir tam panašiai. Arba vėl gera knyga prof. Conklin "Heredity and Environment ir the Development of Men." Čia atpasakojama, kurią įtaką turi gamtos aplinkybės ir iš tėvų paveldėjamos ypatybės kiekvieno žmogaus išsivystyme ir gyvenime.

Žodžiu, knygų ir gerų knygų, yra pilnas pasaulis, bet kodel Literatinis Komitetas jų nepasirenka, tai nežinau. Gal turbut, neseka dabartinio gyvenimo moksle ir apie tokius raštus nežino. Todel ir siulo jai suprantamesnius, iš politikos, kuri lietuviams jau ganėtinai įsiėdė ir kuriems T. M. D. nebuvo atverta leisti nei platinti.

V. Širvydas.

Sekretoriaus - Redaktoriaus prierašas: Kada aš patsai nebuvau Centro Valdyboje, tai tankiai mėgau "duoti velnių" Centro Valdybai už jos apsileidimą. Bet kada dabar aš patsai esu C. V. ir patsai matau, kad yra tas patsai Draugijoje "merdėjimas," koks ir pirmiau buvo, tai išties man pačiam nesmagu ir aš jaučiuos labai prasižengusis T. M. D., jos nariams. Kada įėjau į C. V., tai maniau, kad jau darbo bus galima padaryti tiek, kiek išneš visa TMD. Bet išties kitaip yra. Kada ir norėtum dirbti kas-žin kaip — negalima. T. M. D. susideda iš C. V. ir ji yra išmėtyta įvairiose valstijose. Vienas sekretorius negali visų darbų atlikti, nes neturi teisės. Pasiųsk vieną kitą krivulę, kokiuose nors reikaluose, pareina net keletas mėnesių, kad paveikslan, kaip-ir dabar. Birželio mėn. pačiunčiau krivulę reikale Welis'o knygos "The Outlines of History" ir iki šiam laikui nesugrįžta ir negaliu jokiu budu sužieškoti, kur ji yra. Tuo pačiu laiku pasiunčiau krivulę del "Ateities Karas," tik sugrįžo šiomis dienomis ir dar neapvaikščiojus visų C. V. narių, nes kitas, kad ir žino visus C. V. adresus (jie yra išspausdinti "Lenkų Sąmoksle Lietuvoje" ant 94 pusl.), bet grąžina atgal, kuri jau pirmiau yra buvusi. "Ateities Karas," kaip matyti, didžiuma balsų bus nuspręstas išleisti ir, kad jau greičiau prie kokio nors darbo priėjus, prisakiau kuogreičiau C. V. Pirmininkui tą darbą dirbti.

Apie "Psichologijos Rankvedį" aš jokių žinių negaliu sugauti, ir, kad visiems parodyti, kaip ten viskas yra, čia įdedu mano ir kitų susirašinėjimus tame reikale.

Rugsėjo 8, 1921.
Mr. J. D. Sekys,
101 Oak St.,
Lawrence, Mass.

Gerbiamasai:—

Šiuomi pareiškiu Tamstai, kad aplaikiau nuo Tamistos laišką iš rugsėjo 3 dienos, 1921 m,. kas-link išleidimo Gedmino vertimo, "Psichologijos Rankvedis." Iš pridėto Bortkevičienės laiško nieko negalima suprasti, nei už kiek tikrai jį apsiimtų tą veikalą atspausdinti, nei kiek egzepliorių, bet tas mums turi buti. suprantama, kad jį prisilaiko savo pirmiau paduoto apkainavimo — 60 tukstančių auksinų už 2,000 egzempliorių. Kaip greitai galėsime gauti tą knygą į Chicagą, tai negalima žinoti. Matomai jį duotų darbą atlikti į Prusus, bet rankraštis kol kas nei ne pradėtas taisyti, kol neapmokėsim $50.00.

Nors Bortkevičienės laiškas nėra datuotas, bet iš pačto antspaudos ant voko, surandama, kad laiškas yra įmestas liepos 15 d., 1921 m. Tai matomai jį nebuvo gavusi iš mus jai rašyto laiško liepos 6 d., 1921 m., neigi buvo gavusi nuo Lutkausko jam įteikto įgaliojimo paimti tą rankraštį, kuomet bus kalba ištaisyta, priduodante mums rokundą.

Tamista duodi patarimą tuojaus susižinoti su p. Živatkausku ir pasiųsti Bortkevičienei bent $500.00 ant rankos ir $50.-00 kalbos pataisytojui. Bet kol Bortkevičienė mums dar nieko neatsakė į jai rašytą laišką iš augščiau paduotos dienos, tol nebutų išrokavimo, kas norint daryti, nes tas tik sumaišytų visą reikalą. Kad Tamstai butų aišku, kas buvo susirašinėta, čion pakartoju dar kartą Bortkevičienei siųstą laiško kopiją ir Lutkausko įgaliojimo kopiją. Berods, ja Tamistai buvo paduoti liepos 11 d., 1921 m., nežinau, kodel Tamista nepastebėjote.

"Liepos 6, 1921
Gerb. F. Botkevičienė,
Laisvės Alėja No. 60,
Kaunas, Lietuva.

Gerbiamoji:—

Tėvynės Mylėtojų Draugijai paduotasai pasiūlyjimas už atspausdinimą "Psichologijos Rankvedis 60 tukstančių auksinų už 2,000 egzempliorių yra neprieinamai brangu, kol mes knygas gautumėm į Chicagą, tai mums apsieitų pus-trečio tukstančio dolerių, o su puse tiek, mes čion ant vietos lengvai galime atspauzdinti. Todel bukite taip maloni, gražįkite mums rankraštį tuojaus; jeigu yra spaudai prirengtas už rankraščio kalbos pataisymą malonėkite priduoti mums rokundą.

Linkėdamas viso labo, pasilieku, Jusų **A. B. Strimaitis."**

"New York, N. Y.,
Liepos 6, 1921.

Šiuomi įgaliojame J. W. Lutkauską perimti Tėvynės Mylėtojų Draugijai priklausantį rankraštį "Psichologijos Rankvedis," ir už kalbos ištaisymą rokundą. Kuomet rankraštis bus priduotas T. M. D. Pirmininkui, F. Živatui, 1102 Pierce St., Scranton, Pa., rokunda bus atmokėta.

Varde T. M. D.,
A. B. Strimaitis,
iždininkas.

Toliau Tamsta klausiai, ar negirdėjau ką nors nuo Lutkausko. Taigi nuo Lutkausko nei žodelio apie tai, bet Jus atmenatė, kad tas rankraštis buvo įteiktas p. A. Povilaikai, nuvežti Bortkevičienei. Šiomis dienomis Povilaika grįžo, bet neužėjo pas mane pasikalbėti, tad sužinojęs apie jo grįžimą, parašiau jam sekantį laišką, bet atsakymo dar negavau:

"Rugsėjo 1, 1921.
Mr. A. Povilaika,
804 Bank St.,
Waterbury, Conn.

Gerbiamasai:—

Labai apgailėstauju, kad negavau progos su Tamsta pasimatyti, kuomet Tamsta grįžai iš Lietuvos; mat man buvo reikalinga sužinoti, ką Tamsta gero padarėte su tuomi T. M. D. rankraščiu. Ko galima tikėtis ir laukti?

Bukit taip malonus, pabriežkite man apie tai.

Pasitikėdamas žinios, pasilieku, viso labo linkėdamas,

Jusų,
A. B. Strimaitis."

Toliau turi pranešti, kad gavai laišką nuo Gedmino su reikalavimu jam apmokėti $100.00. Tą jo originalį laišką pasiunčiau Živatui. Gedminui šitai ką atsakiau; paduodu ištrauką laiško jam rašyto rugsėjo 1 d., 1921 m.

"Kas-link apmokėjimo Tamstai tos šimtinukės, negaliu prižadėti, nes nemano galėje tas padaryti. Kaip Centralis Komitetas, pasitaręs padarys, taip greit aš pasielgsiu pagal įsakymą. Viskas, ką aš gáliu padaryti ir padarysiu, tai pasiųsiu Jusų prašymą Pirmininkui, su savo prielankia nuomone. Prie šios progos turiu garbės pranešti, kad rankraštis randasi Lietuvoje, reikia jį perrašyti, nes Tamsta esi parašęs taip, kad be perrašymo pataisyti nieku budu negalima, o be taisymo spausdinti irgi negalima, taigi, kol jis įtiks spaudai, reikės mažiausiai pridėti porą šimtų dolerių. Tamsta įpiršdamas tą rankraštį Dr. Zimantui, uždėjai pusėtiną naštą ant T. M. D. pečių. Rankraštis reikia apmokėti, bet išleisti negalima nepridėjus prie jo daugiau, negu už rankraštį mokėta. Sukišti į pečių ir-gi gaila, kada tą veikalą galėsim išleisti nežinau, nes kaip sakiau, rankraštis dabar Lietuvoje pas Bortkevičienę, kurį pasižadėjo surasti žmogų, kurs sulyg dabartinio laiko pataisytų kalbą."

Tamsta paminėjote, kad siuntėte net dvi krivules, reikale Račkausko veikalo "Ateities Karas." Taigi tame reikale ir aš žingeidavau, kas yra lig šiam laikui nutarta ir delto rašydamas jam (Živatui) apie Gedmino reikalą, prisiminiau. Šitai kopija Živatui rašyto laiško:

"Rugsėjo 1, 1921.
Mr. Franas Živatkauskas,
1102 Pierce St.,
Scranton, Pa.

Gerbiamasai: —

Šiuomi prisiunčiu Tamstai tikką gautą p. J. Gedmino laišką, kuriame reikalaujama apmokėti jam likusį $100.00 už Psichologijos Rankvedį." Ką Tamsta manai apie tai?

Povylaika sugrįžo iš Lietuvos, kuriam tas rankraštis buvo įteiktas nuvežti Lietuvon, bet ant nelaimės pas mane neužklydo, išvažiavo į Waterbury ir nepasimačiau, nesužinojau, kaip jis tenai padarė su tuomi rankraščiu. Vienok šiuomi kartu aš parašiau laišką Povilaikai su klausimu apie tai; kokį gausiu atsakymą, pranešiu Tamstai. Kas yra veikiama su tuomi Račkausko pasiūlyjimu? Ar-gi jau taip ilgai ima tam literaturos komitetui išreikšti savo nuomonę? Jeigu taip dalykai eis, kur mes dingsim, ką pabaigoje metų duosime nariams? Vargai bėdos su musų nerangumu.

Linkiu viso labo,
Jusų,
A. B. Strimaitis,"

Taigi Tamsta matai, kad pas mane joki reikalai nėra užtęsiami; aš į visas puses duodu savo darbą daugiau, negu mano urėdas iš manęs reikalauja ir darbas pas mane negauna nė sušilti. Šiandieną, pačią dieną vėl parašiau Živatui ir pasiunčiau šio laiško kopijas ir Bortkevičienės laišką. Ar tas musų prezidentą paskatins prie greitumo, nežinau. Vieną dalyką aš žinau, kad jeigu lauksim to Gedmino rankraščio ir nieko ant greitųjų čion nesusioriantuosim išleisti, tai T. M. D. nariams nusibos belaukiant ko nors nuo mus. Delto mano nuomonė yra ta, kad pradėjome tartiesi apie išleidimą "Ateities Karas" ir kad gauname rankraštį, tai paskubykite išleisti, bus geriausiai.

Butų gerai, kad galėtume greitu laiku, kur norint ypatiškai susieiti; gal butų gerai turėti posėdis Valdybos ir Literatiško Komiteto kartu. Bet kol neturim nieko konkrečio ant rankų, tai ir susiėję nieko gero negalėtumėm nuveikti.

Tuom laiku palik sveikas ir aš liekuosi, Jusų,
A. B. Strimaitis.

Paskutiniu laiku, spalio 3 gavau nuo Živatkausko, T. M. D. pirmininko šį laišką:

Gerb. Tamsta:—

Laiškus nuo Jusų gavau, ačiu. Reikale "Psichologijos" tuom tarpu nieko negaliu pasakyti. Bet aš šį vakarą važiuoju į New Yorką ir su kasierium pakalbėsiu apie tuos visus dalykus ir Tamstai pranešiu, kas bus nuveikta šiame reikale.

Aš Tamstai turiu prisipažinti, kad Tamsta turi iš dalies tiesos, sakydamas, kad aš apsileidau su T. M. D. reikalais. Ale ant toliau prižadu, kad viskas bus daroma sparčiau.

Kas-link to "Future War", tai yra tą, ką Račkauskas verčia ir krivulė jau parėjo, sutinkame spausdinti T. M. D., tai aš prašiau A. B. Strimaičio, kad su Račkausku ten ant vietos tartus ir kas bus reikalinga, tai nuvažiavęs pabaigsiu.

Su pagarba,

F. Živatas.

Tai tiek apie C. V. "darbuotę."

Dabar apie leidinius. P. V. Širvydas bene turi klaidingą nuomonę apie "Lenkų Sąmokslas Lietuvoje." Tai įdomus istorinis domukentas. Bet dabartinė C. V. leistų ir moksliškus raštus, kad tik jį jų turėtų ant rankų. Centro Valdyba, bent aš jau daug visur rašinėjau, taipgi musų kasininkas, kuris tik kasininko vietą Dar-joje užima, bet atlieka visus pirmininko ir kitų narių darbus, jau daug tame reikale ir-gi visur rašė, bet nieko negalima buvo gauti, nes tų moksliškų raštų nieks ir neturi. "Ateities Karo" neskaičiau ir nežinau, kas ten yra, stovėjau, kad leisti, nes žinojau musų V. K. Račkausko literaturos gabumus ir tikiuos, kad veikalas gal geras, o ypač patariau leisti, kad REIKIA leisti, nes kaip dabar dalykai stovi, tai "Psichologijos Rankvedį" negausime taip greit. O čia leidinių reikia.

Lietuvos rašytojų ir-gi buvo prašyta ir daugiau pasižadėjo, bet vis dar ne taip greit, praslinks kelioliką mėnesių.

Tai tiek man, kaipo sekretoriui, yra žinoma apie paskutinę T. M. D. darbuotę.

JONAS SEKYS.

DAILOS DRAUGIJOS IR DAILININKAI!

Ne senas laikas prabėgo, kaip laikraščiuose tilpo protokolas Amerikos Lietuvių Dailos Draugijų Sąjungos. Kas atydžiai jį skaitė, tas aiškiai žino šios Sąjungos tikslą. Bet nežinia, kodel didmiesčiuose lietuvių Dailos Draugijos dar ikišiol nesirengia Sąjungon prisidėti. O juk turėtų but privalumu kiekvienos tokios Draugijos spiestis vienan burin, vienyti savo spėkas ir stengtis auklėti vieną kuną, kad išauklėjus didesnę spėką. Juk turėtų buti gana aišku, kad musų Dailos Draugijos dar neturi spėkų, neturi užtektinai turto, idant musų sceną padaryti įvairesne ir turtingesne, nes tam visam neturime nė dainų, nė dramos, nė muzikos veikalų. Neturėjome jų daug pirmiau, o per pastaruosius kelis metus, ypač per karės metus, išsibaigė ir tie patys, menkučiai, kuriuos turėjome. Dabar reikia veikalų, bet nėra mums juos kur gauti. Dykai niekas juos ne gamina. Ir todel mums prisieina patiems scenos dailininkams, veikalų jieškoti, ir išleisti. Kad tą galėjus atlikti, pavienėms draugijoms nedrasu rizikuoti su savo menku iždu, nes spėkų turėti reikia daugiau, negu bent viena iš pavienių musų scenos dailos draugijų gali jaustis turinti.

Amerikos Lietuvių Dailos Draugijų Sąjunga pasiskyrė savo tikslu nevien auklėti scenos bepartyviškąją dailą, bet tuom patim yra sau pasiskyrusi gaminimą ir išleidimą scenos dailos veikalų. Kad butų galima nuveikti didesnį ir naudingesnį musų neturtingos scenos dailos darbą, kiekviena šitos rušies draugija yra kviečiama glaustis didesnin burin , dėtis prie A. L. D. D. Sąjungos, kad atgaivinti šiais laikais beveik apmirusią Amerikos lietuvių scenos dailą, kuri del spėkų mažumos, del veikalų stokos, pergyvena sunkiausias dienas.

Musų scenos dailos mylėtojai — dailininkai, kurie draugijose turi įtekmę ir joms vadovauja, maloniai yra kviečiami atkreipti savo atydą į šiuos mano pakvietimo žodžius, ir pasidarbuoti savo draugijose, išaiškinant joms ALDD. Sąjungos tikslą, kad prisidėtų Sąjungon. Šiais sunkiaisiais metais, kada viskas eina nelengvai pakenčiamų aplinkybių vedamais keliais, jungimasis ir susivienyjimas mums yra neišvengtinu. Kada mes susivienysime didesnin burin, tada ir darbas mus bus našesnis. ir veikimo harmonija mielesnė.

Jei kas pageidautų kokių informacijų kas-link ALDD. Sąjungos, kreipkitės laišku, o aš su mielu noru ir laiko nesutrukdęs, suteiksiu visas žinias. Ypač butų pageidaujama, kad visos scenos dailos draugijos (chorai, lošėjai, muzikantai, dramaturgai, eilininkai, kaipo pavieniai dailininkai, irgi kviečiama Sąjungon prisidėti) iš Naujos Anglijos kolonijų susivienyti, nes čia ir skaitlius jų didesnis, ir darbas jų pageidaujamas daugiau, ir kaip ant pradžios, prie spartesnio ir pagreitinimo darbo, susitarimas butų greitesnis.

Šiuomi tariu ačiu, vandan A. L. D. D. S., visiems tiems laikraščiams, kurie patarnavo mums pirmiau, ir tiems, kurie talpins musų raštus.

Su visokiais reikalais kreipkitės prie manęs, adresu: 15 Millbury st., Worcester, Mass.

ALDD. Sąjungos sekret.,

A. J. Gotautas.

"Kurėjo" Atsiliepimas

VISIEMS GRĮŽTANTIEMS Į LIETUVĄ ŽINOTINA.

Bendrovė, kurios vardu mes kreipiamės į visus amerikiečius, yra grynai lietuvių įstaiga, kuriai rupi vien lietuvių prekybos ir pramonės klausimas. Musų Bendrovė savo darbuotėje išeina iš to supratimo, kad Lietuvos politinė nepriklausomybė niekuomet nebus tvirta, jei Lietuva neturės ekonominės nepriklausomybės. Jei mes pažiurėsime šiandien į Lietuvos prekybą ir pramonę, tai pamatysime, kad mes dar toli esame nuo ekonominės nepriklausomybės. Iš priežasties žalingos mums Rusų ekonominės politikos, Lietuvos prekyba ir pramonė yra atsidurusi svetimtaučių rankose, kurie milžinišką tų gyvenimo šakų pelną apverčia arba grynai savo asmeniniams reikalams, arba savo tautų reikalams, dažnai griežtai priešingiems musų tautai, iš kurios išimtinai jie tuos turtus išėmė, darydami tuo musų kraštui neapsakomą pragaištį ir nualinimą.

Musų Bendrovė kaip priešpriemonę šiam reiškiniui stato tikslą ĮKURDYT LIETUVIUS Į MUSŲ KRAŠTO PREKYBĄ IR PRAMONĘ. Iš Amerikos grįžta į Lietuvą šimtai musų tautiečių, trokštančių įsikurti tėvynėje. Jie parsiveža dažnai su savim didelius kapialus. Iš kitos pusės iš rusų grįžta ir jau nuo kelių metų yra sugrįžę į Lietuvą daug lietuvių inteligentų, labai aukštai išsilavinusių ir prityrusių specialistų, kurie kartais turi buti be darbo arba dirbti visai svetimoje jiems šakoje. Todel iškyla butinas reikalas sujungti tos dvi grupės — KAPITALĄ ir INICIATYVĄ lietuvių prekybos ir pramonės kurimui. Tam tikslui ir yra įkurta musų Bendrovė, įsteigusi Informacijų Biurą "Kurėjas," kad jis tarpininkautų tarp dviejų minėtųjų grupių ir apskritai visus LIETUVIUS, norinčius ir išgalinčius eiti į prekybą ir pramonę įkurdint tose šakose, duodant jiems rimtų gerai patikrintų patarimų.

Todel musų Bendrovė nuolankiai kviečia visus savo autoritetu ir įtaka padėti musų Bendrovei. Lai buna žinotina kiekvienam, grįžtančiam į Lietuvą, amerikiečiui, ar tai turinčiam kapitalą, ar sumanumą, ar stačiai esančiam specialistu, kokioje nors pramonės ar prekybos srityje, kad jis privalo kreiptis į Lietuvių Informacijų Biurą "B-vės Kurėjas," kur jam nuodugniai suteiks visas reikalingas žinias ir palengvins jam surasti sau atatinkamą pelningą užsiėmimą.

KAUNAS, Laisvės Alėja, 34.

Valdyba.

DERYBOS SU LENKAIS.

Praeitame "Lietuvos Ukininko" numeryje skaitytojai rado, kuriomis sąlygomis Hymans'as, tai yra prancuzai, siulo mums taiką su lenkais. Nors pirmajame straipsnyje yra pažymėta Lietuvos nepriklausomybė, bet tolesni straipsniai, kurie kalba apie užsienio politikos delegacijas, apie kariuomenės priklausymą nuo lenkų, apie kariuomenės bendrą organizaciją su lenkų kariuomene, apie muitų sienų panaikinimą, apie bendrus pinigus su lenkais; tai Lietuvą padarytų beveik visiškai priklausomą Lenkijos. Lietuvą padarytų Lenkijos provincija.

Mums, pasiryžusiems del savo nepriklausomybės kovoti ligi paskutiniosios ir neparduoti jos nei už Vilnių, nei už Klaipėdą, tie Hymans'o pasiulymai yra nepriimtini. Todel musų valdžia, kiek yra žinoma, tą Hymans'o projektą atmetė. Vienok valdžia, norėdama su visais savo kaimynais gyventi taikoje, nekariauti, vis deito derybų su lenkais nenutraukė ir vieton Hymans'o projekto pasiulė savo taikos projektą su lenkais. Einant tuo musų valdžios projektu Vilniaus sričiai duodama autonomija (savivaldybė). Su Lenkija siuloma tokie pat ryšiai, kaip ir su kitomis kaimynėmis valstybėmis: Rusija, Vokietija ir kitomis.

Jeigu tokiomis sąlygomis musų valdžiai pasisektų padaryti taiką su Lenkija, tai Lietuvos nepriklausomybei burų tiek pat pavojaus iš Lenkų, kaip iš Rusų arba Vokiečių. Daugelis kijosi ar bent nori parodyti tą baimę kitiems del taikos su lenkais. Jie sako, kad jeigu tiktai lietuviai padarys šiokią ar tokią taiką su lenkais, tai Lietuva pražus. Jie norėtų, kad Lietuva su Lenkija butų amžinai karo padėtyje. To nori, be abejonės, rusai ir vokiečiai. Jie dar vis tikisi Lietuvą praryti. Jeigu Lietuva su Lenkija bus nuolatos karo padėtyje, tai lietuviai turės laikyti nuolatos didelę kariuomenę, todel nuolatos vis turės bristi į skolas, krašte didės netvarka ir bolševikų agitacijai tada bus geriausia dirva. Todel dabar Kaune ir provincijoje įvairūs tamsūs žmonės leidžia įvairiausių gandų apie musų valdžios parsidavimas lenkams, apie musų nepriklausomybės pražudymą ir t. t. Teisybė, šituos

(Tąsa ant 8 pusl.)

L. F. B-VĖS VAKARAI:

Ketverge, Spalio (Oct.) 20 d., N. Philadelphia, Pa.

Nedėlioje, Spalio (Oct.) 23 d., Lyric Teatre, Girardville, Pa.

Panedėlyje, Spalio (Oct.) 24 d., Bradley's Hall, Frackville, Pa.

Utarninke, Spalio (Oct.) 25 d., Šv. Kazimiero Bažnyčioje, St. Clair, Pa.

L. Filmų B-vė.

PIGI FARMA.

25 mylios nuo Philadelphijos, 80 akerių žemės, su geromis trobomis ir vandenio įvestomis paipomis, su visais reikalingais padargais ir gyvuliais, arba by kaip-kas nori. Randasi ant gero kelio, yra del vaikų mokslainė; gale lauko yra girios (miško), gerai aptverta, per ganyklą teka upelis. Parsiduoda labai pigiai. Del platesnių žinių kreipkitės:

C. J. MAJAUSKAS,
R. F. D. 1, Callegeville, Pa.

Tel. S. B. 2488
DR. J.C. LANDŽIUS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gydytojas ir Chirurgas
506 Broadway, S. Boston, Mass

"RAGUTIS"

Juokų ir Satyros Mėnesinis Žurnalas

Šiuomis dienomis "Sandaros" Adm. gavo iš KAUNO KEISTUČIO ŠLIUPO leidžiamą juokų laikraštuką "RAGUTIS". Laikraštukas yra su gražiomis karikaturomis (paveikslais) kaip va:

Pilsudskis jieško Talkninkų; Rusijos rugiapiutę; Lietuvos byla Antantos rankose; Trijų frakciją Lietuvos Seime ir dar daug kitokių.

Sandariečiai kiekvienas įsigykite šį juokų laikraštuką, taipgi parsitraukite po kokį desėtką egz. išplatinimui tarpe lietuvių.

Parsiduoda po 10 centų, 15 už dolerį.

Reikalavimus sykiu su pinigais siųskite:

"SANDARA,"

327 E Street, Boston 27, Mass.

DOVANOS!

TIK IKI SPALIO 30 d.

Kas prisirašys prie Sandaros arba užsiprenumeruos "Sandarą" ir užsimokės iškalno už visus metus $2.50 nevėliaus, kaip iki 30 spalio, tai gaus dovanų didelę ir labai puikią knygą "ŽMOGAUS PAREIGOS" vertės $1.00. Tad pasinaudokite šia puikia proga. Siųskite pinigus sekančiu antrašu:

"SANDARA"

327 E Street, So. Boston, Mass.

Telef. Watkins 2142.

Pirmas ir Vienintėlis Tikras Lietuvų BANKAS Rytinėse Valstijose

Baltic States Bank

KAS MANO KELIAUTI LIETUVON ir nori turėti gerą kelionę, draugišką ir teisingą patarnavimą Amerikoje, ant laivo ir Lietuvoje, LAI KREIPIASI Į BALTIC STATES BANKĄ.

KAS SIUNČIA PINIGUS LIETUVON, ar pašelpos giminėms ar pats, ketindamas keliauti, ar bizniui — pirkimui ukės ar pasidėjimui Lietuvos Bankuose, ir nori, kad pinigai butų teisingai, be nuostolių ir greitai pristatyti, — BUTINAI LAI KREIPIASI Į BALTIC STATES BANKĄ, kurs persiunčia Lietuvon pinigus greičiausiai ir teisingiausiai.

KAS NORI PASIDĖTI PINIGUS NUOŠIMČIAMS ir gauti 4 dol. nuo šimto, nuošimčius priskaitant prie sumos kas mėnuo, — LAI SIUNČIA DEPOZITUS Į BALTIC STATES BANKĄ per paštą, Money Orderius arba banko čekiais.

KLAUSKITE DRĄSIAI INFORMACIJŲ — MES GREITAI IR MIELIAI ATSAKOME Į LAIŠKUS.

PARDUODAME LIETUVOS LAISVĖS PASKOLOS BONUS IR IŠMAINOME PASKOLOS BONŲ KUPONUS.

BALTIC STATES BANK,

294 Eighth Ave., New York, N. Y.

Lyties Mokslas

Tai knyga, kurios visas lietuviškas pasaulis baisiai laukė, jau

GATAVA!

ŠITĄ DIDELĘ KNYGĄ PARAŠĖ DR. A. J. KARALIUS.
" " " IŠLEIDO AL. MARGERIS.

Kai didžiausia naujanybė, ar, geriau sakant, kai tikras stebuklas, šita stora knyga pasirodys lietuviuose.

Lietuvių literaturoje nėra nieko kita, ką butų galima palyginti su šita knyga.

Šitos knygos aiškumas, atvirumas ir pilnumas yra nepalyginami.

Čiela galybė paveikslų, kurie kuoaiškiausiai atvaizduoja ir vyro, ir moters lyčių aparatus, daro šią knygą neįkainuojamos vertybės.

Šita knyga lietuvių literaturoje yra naujas — naujas nuo A iki Zet — tvarinys.

Tiktai įsivaizduokite, kad šitoje knygoje telpa lyties klausimais nuomonės ne tiktai **Dr. A. Karaliaus** — vieno iš didžiausių ir sumaniausių daktarų ir žinovų lyties mokslo — bet ir tokių didelių ir visam pasauliui žinomų daktarų ir mokslininkų, kaip antai: **Dr. Havelock Ellis, Dr. August Forel, Dr. Talmey, Dr. Boris Sidis, Dr. F. R. Sturgis, Dr. V. Vecki, Dr. O. A. Wall, Dr. Krafft-Ebing, Dr. Nystrom, Dr. Thompson, Dr. Griffith, Dr. Hammond, Dr. Neiser, Dr. Freud,** etc.!

O tai labai aiškiai įrodo šios knygos begalinę vertybę.

Čia viskas yra, kas reikalinga žinoti kiekvienam vyrui ar vaikinui, moterei ar merginai apie savo lytį.

Knygos formatas 6x9 colius; puslapių beveik 500; paveikslų beveik 200; stora brangi popiera; labai gražus ir tvirti apdarai; aukso raidėmis parašas ant nugaros; o kaina tik

$7.00

Pinigus reikia siųsti: **porierinius dolerius registruotame laiške, money order** arba **express order,** arba, jei turi bankoje check-account, tai gali siųsti **čekį** iš savo check-book.

Money orderį arba express orderį, arba bankos čekį visados išrašykite tiktai ant AL. MARGERIS vardo.

Adresuokite:

AL. MARGERIS

2023 SAINT PAUL AVE., CHICAGO, ILL.

Lietuviai Amerikoje

RACINE, WIS.

Pas mus sujudo Lietuvos išperos komunistėliai rengti prakalbas beveik kas sąvaitė. Išpradžių į jų prakalbas dar ateidavo žmonių, bet dabar jau suprato juos lietuviai ir maža skaitlinė tesusirenka. Mat, dabar jau tokie laikai: žmonės neužsiganėdina tuščiais žodžiais, svetimais Rusijos blizgučiais ir iškraipytais faktais. Reikalinga teisingų faktų.

Spalio 9 d., Union Hall tų Rusijos agentų po vardu A. L. D. L. D. 58 kp. buvo parengtos prakalbos. Kalbėtojum buvo p. Zalpis iš Chicagos su vilnomis. Jo prakalbos daug nėra ko minėti, nes tai paprastas Rusijos agentas agentavo už Rusijos "rojų". Prisiminė ir apie Lietuvą, lyginai tas šuva užuodęs vilką kaukė, skalino apie valandą laiko taip nachališkai kraipydamas faktus. Pavyzdžiui, perskaitė iš "Laisvės" rugs. 16 d. Washingtono Informacijos Biuro pranešimą,kuriame buvo pranešta, kokį terorą vartoja lenkai mus užimtoje Lietuvos dalyje Vilniuje, kad prievarta verčia mus piliečius imperialistai prisiekti Lenkijos valdžiai ir išsizadėti savosios Lietuvos respublikos. Tas pranešimas buvo visuose Amerikos laikraščiuose, kaipo žinia, nurodanti, kokius žiaurumus musų priešai lenkai vartoja prieš mus brolius. Bet kalbėtojas taip iškraipė faktus, sakydami, kad tą "prisiegą" Lietuvoje lenkų laikraščiai skelbia viešai ir, girdi, valdžia nedraudžia, tai Lietuvos valdžia, anot jo, kalta. Kur to žmogelio razumėlis, jog suprask, kad lenkai visuomet glosto - slepia nuo liaudies tokius įvykius: jie nori girti Lenkiją ir traukia į savo pusę visomis spėkomis lietuvius. Tą "prisiegą" jei talpino Kaune einanti lenkų laikraščiai, tai ne iš noro, bet priversti buvo tai daryti. Bet musų išperos komunistai nenori suprasti — jų noras štai koks: neremti Lietuvos darbininkų, bet remti Rusijos tinginius. Juoktis iš lietuvių, kovojančių už savo liuosybę, o džiaugtis ir gėrėtis Lenkijos teroru, grobimu ir žudymu nekaltų Lietuvos piliečių.

Praeitą rudenį komunistai sakė, kada Lenkija puolė į Lietuvą, kad jiems vistiek, ar lenkų dvarponiai valdys Lietuvą, ar pati Lietuvos liaudis. Dabar susiėjus sukaktuvėms, jie, komunistai, piktinas, kam Lietuvos valdžia praneša apie lenkų daromus terorus Vilniuje. Jų noras, kad apie visokius persekiojimus Vilniuje butų užtylėta. Ar toks elgimasis nepritarimas lenkų dvarponiams?

Pasibaigus komunistiškam monologui, buvo klausymai. Tiek melo pritauškus, rimtam klausytojui sąžinė prispyrė, kad ir nenoroms pakelti balsą ir nors truputį nurodyti klaidą. Klausymų statyta rimtų, į kuriuos kad atsakyti, tai pats kalbėtojas stato klausimą.

Pilietis Jurgis Kairis didvyriškai pasirodė pirmą dar sykį, bet taip kalbėtoją prispyrė prie sienos, kad pabalęs tik rankas pradėjo kratyti. Buvo paklausta: delko Rusijoje badas? kas prie to privedė? Atsako, kad saulė išdegino. J. Kairis vėl klausia, sakydamas: Gerb., paaiškink, kodel tokios aplinkybės susidėjo, jog priėjo net prie bado? sakiai, kad tik vienoje dalyje saulė išdegino, o kitur derlius buvo; tai jei esti visi lygųs piliečiai prie gamtos turtų, kodel tiems badaujantiems iš kitų Rusijos kraštų nepristato maisto? Juk sakei, kad Rusijoje tvarka gera ir mums liepei sekti jos pavyzdį. Mes netikim apipjustytam žydeliui Trockiui, bet reikalaujame, kad tu, kaipo žinovas Rusijos visų turtų, gėrėdamasis jos tvarka, atsakytum į klausimą teisingai.

Kalbėtojas sako: Na, gerai, atsakysiu. Kam tu bučiuoji Kristų? J. Kairis atsako: ar tu žinai, melagiau, ar aš Kristų bučiuoju, ar ne? Klausiu ne apie Kristų, bet apie Rusijos badą. Kalbėtojas vėl sako: tu žinai, kad Lietuvoje 1910 m. buvo badas. Kairis vėl klausia: kam lendi į Lietuvą? Sakyk, kas Rusiją privedė prie bado? Iš šalies balsas: tas žmogus prisigėręs, išmest lauk! Kitas iš šalies atsako: jei jis prisigėręs, o ar tu daug pardavei munšainos?

Matote, tą menką klausimą ir neišrišo. Sviete tu mano! kaipgi išriš. Jog visas komunistų biznis sugrius, jei pasakys, kad Rusiją privedė prie bado komunistiška tvarka. Kuomet nuo ukininkų viską pradėjo atimti, o nieko už produktus neduoti, tai Rusijos ukininkas sumanė šitaip daryti: kam, sako, man uždyką dirbti? velik tinginiauti! Per tai pasidarė stoka maisto ir badas. Kalta tai bolševikų netikusi vienpusiška tvarka.

Vaidyla.

PITTSBURGH, PA.
Trockio Pasekėjai Duksta.

Lietuvių Mokslo Draugija turėjo mėnesinį susirinkimą spalio 9-tą d., kuriame Trockio pasekėjai sukėlė lermą. Mat, mėnuo atgal L. M. D. nutarė paskirti $100.00 badaujančiai Rusijai ir pasiųsti į Lietuvą, kad perduotų rusų valdžiai, ir $25.00 Harris'o paminklui, kas "musiškiams" nepatiko. Jie per savo "Laisvės" No. 225 dirba Draugiją, o šį mitingą buvo susiorganizavę sukelti triukšmą. Mat bijojo, kad nebutų įnešta pirkti L. L. Paskolos Bonų.

Buvo šitaip. Tik spėjus komitetui išduoti raportus, tuo vienas iš narių P. V., kuris buvo suspenduotas už muštynes ant 11 mėnesių, pradėjo reikalauti balso. Pirmininkas pradėjo stabdyti, kad nusiramintų arba apleistų susirinkimą. Bet jis jokiu budu neklausė: pradėjo rėkti ir keršinti visai draugijai. Matyt, kad buvo visi gatavi pradėti muštynes. Pirmininkas, matydamas, kad negalima geru užbaigti, uždarė susirinkimą.

Tie patys gaivalai štai ką padarė su 7-ta kuopa A. P. L. A. Kada A. P. L. A. centro sekretorius pabėgo, nunešdamas kelis tukstančius dolerių, tai 7-ta kuopa sumanė atsiskirti nuo centro, kad nereiktų mokėti ekstra mokesčių į centrą. Kalangi 7-ta kuopa turėjo pirmiau kliubą, tai turėjo ir pinigų suvirš 3 tukstančių dol., kurie nepriklausė prie centro. Per du mitingu visi nariai nubalsavo, kad skirtis nuo centro. Centro sekr. su pirm, dagirdę, puolėsi agituoti, kad atsirastų gana draugų ir palaikytų 7-tą kuopą, kad jiems tektų 7-tos kuopos turtas. Štai atsiranda 5 geram stovyje ir 4 suspenduoti Trockio pasekėjai ir palaiko A. P. L. A. 7-tą kuopą ir išperka "injunction" ant pinigų, kad 7-tos kuopos komitetas negali vartoti tų pinigų, kada skiriasi nuo A. P. L. A. centro. Žinoma, prova laimėta buvo, visi nariai priversti pasilikti prie A. P. L. A. ir vesti provą, kas turi valdyti pinigus. Kada atėjo teismas, tai susitaikyta, bet advokatai tai 7-tos kuopos turtą sumažino, taip kad skundėjų adv. paėmė $400.00, 7-tos kuopos adv. vienas $500.00, antras $300.00, na ir komitetas gaišo dienas, kur ir kaštavo $100.00, tai iš 7-tos kuopos tryliką šimtų ištraukė tik del pasidarbavimo Trockio pasekėjų. Per mėnesinį susirinkimą spalio 2-rą d. buvo nutarta pirkti L. L. P. Boną už 200.00 dol., bet, kiek teko girdėti, tai trockiniai jau vėl buvę pas adv., kad sustabdyti.

Tai Pittsburgh'o Rusijos agentai nejuokais pradėjo kovą visose draugijose. Kas-žin, ar ilgai jiems taip seksis: ar tik neprilips liepto galą kada: ar nepradės šluoti laukan visus apmokamus agentėlius, kurie taip sukiršino Pittsburgh'o lietuvius su savo pasielgimu priešingose jų norams draugijose.

Pittsburgh'o Lietuvis.

AMSTERDAM, N. Y.
Kaip mes Sutikom Lietuvos Atstovą V. Čarneckį ir jo Sandarbininkus.

Apturėjome žinutę, jog gerb. L. atstovas ir jo bendradarbiai bus musų kolionijoje spalio 6 d. Taip išpuola darbo diena, minia negali visa patekti, tai Paskolos stotis paprašo vietinio klebono kun. J. Židanavičiaus ir kitų draugų, kad juos patiktų ir vietinis klebonas apsiėmė ir ko geriausiai sutiko, o stoties darbininkai dėjo visas jiegas, kad kogeriausia viską sutvarkius svetainei: užprašė Liet. Vytauto Beną, Šv. icilijos Chorą, išpuošė svetainę, sukabino lietuviškas ir amerikoniškas vėliavas ir laukė tų garbingų svečių. Ir, va 8 val. vakare prasidėjo ta didžiausia iškilmė. Pamatė ateinant Liet. atstovą, kartu J. M. Viniką ir B. Mastauską, bendrai vietinį kun. J. Židanavičių, kun. Zobelą ir kun. Tamoliuną, Liet. Vytauto Benas užgriežė jų patiktuvėms maršą, o publika atsistodama atidavė tinkamą pagarbą savo valdininkams. Vėliaus Šv. Cicilijos choras sugiedojo Lietuvos himną ir keltą dar dainų, o minia pagerbė atsistojimu ir aplodismentais. Kun. J. Židanavičia perstatė gerb. L. Atstovą V. Čarneckį ir jo sandraugus, išreikšdamas jiems didelę simpatiją vardan Amsterdamo lietuvių; trumpoje kalboje peržėgo dabartinį padėjimą musų Tėvynėje. Toliaus perstatė kalbėti J. M. Viniką, bet Vinikas nuo savęs paprašė kun. Zobelos pakalbėti ir kun. Zobela karštoje savo kalboje nurodė, kaip Lietuvą vargino rusai, vokiečiai ir dabartiniai musų priešai lenkai.

Toliaus kalbėjo Vinikas, nurodydamas nustatytas demarkacijos linijas ir kaip lenkai laužė visas sutartis tarp lietuvių ir lenkų. Po rankų turėjo žemlapį ir aiškino, kaip lietuviai atrėmė lenkų užpuolimus ir su desperacija turėjo trauktis nuo lietuvių kumščių. Taipgi nurodė, kaip lietuviai organizavo kariuomenę ir kaip rusus išvijo iš Panevėžio, kas klausytojams labai patiko.

Toliaus kalbėjo B. Mastauskas ir pabriežė apie lietuvių užsienio politiką ir savo kelionę į Paryžių ir į Lietuvą.

Potam tapo pardavinėjami Liet. Bonai, o Vytauto Benas griežė meliodijas. Kada pardavinėtojai nebegalėjo parduoti L. P. Bonų, tai Vinikas užšokęs ant estrados sako: Mes žinom, kad Želigowskis Vilniuje sėdi, dar ir su barzda; tai kas iš publikos pirmutinis nupirks boną, tai tas jam barzdą pradės rauti. Ir tuo išrovė visą barzdą Žulikowskiui, nes per tą jo kalbą 12 ypatų pirko L. L. P. Bonų.

Toliaus kalbėjo Liet. atst. gerb. V. Čarneckis rimtai ir patrijotiškai; ragino stiprinti Lietuvos rumus, o rakandus vėliaus supirksime. Taipgi nurodė svarbiausius politiškus nuotikius, ir ką reiškia priėmimas lietuvių į Tautų Sąjungą.

Lietuvos atstovo kalba žmonėms patiko. Šv. Cicilijos choras sudainavo dar keletą dainų, o publika atidavė padėką aplodismentais.

Šiame vakare tapo parduota L. L. P. Bonų už 1,400.00 dol ir aukų surinkta $35.05 vietinėms išlaidoms, o jei liks, tai bus skiriama Lietuvos Gynimo Komitetui.

Galim pasididžiuoti mes, Amsterdamiečiai, kad jau kvotą užbaigėm su perviršiu: jau yra parduota L. L. P. Bonų viso už 5,150.00 dol., o musų kolionijai buvo paskirta kvota 5,000 dol. Mes manome, kad amsterdamiečiai pirmenybę paėmė šiame vajuje.

Amsterdamo lietuviai išreiškia gilią padėką ir linki ilgiausių metų savo atstovams ir karštų užuojautą taria Liet. Laisvės Paskolos Komitetas Lietuvos Vytauto Benui ir Šv. Cicilijos chorui už tokį patrijotingą patarnavimą tėvynei.

Turiu tarti nuo savęs, kad chorvedis tik sąvaitės laikas atvykęs prie šio choro, bet daug geriau sekasi, negu prie senojo. Aš manau, kad Antanas Grigaitis šį chorą pastatys ant aukšto laipsnio dailės srityje. L. L. P. Kom. taria garbės žodį visuomenei už gerą širdį tėvynės reikalams.

L. L. P. Kom.

Rašt. **A. J. Lukšis.**

A.L.T.S. REIKALAI.

(Tąsa nuo 2 pusl.).

prakalbos gerai pavyko. Prakalbos buvo Lietuvių svetainėje. Žmonių buvo neperdaugiausia, nes tą pačią dieną buvo trejos prakalbos, todel žmonės pasidalino į tris dalis.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros 16-tos kuopos surengtose prakalbose kalbėjo "Sandaros" adm. K. J. Paulauskas, iš So. Boston'o, Mass. ir vietinis A. J. Gotautas. Pirmasai kalbėtojas labai aiškiai nurodinėjo, kas yra A. L. T. Sandara ir ragino prie jos lietuvius dėtis. Taipgi puikiai nušvietė lietuvių politinę padėtį dabartiniu laiku, ir lietuvių partijų politinį nusistatymą ir jų veikimą. Kad K. J. Paulausko kalba labai įtiko klausytojams, iš to galima buvo numanyti, kad tarpe klausytojų buvo nepaprasta tyla, atydžiai visi klausėsi.

Antrasai kalbėtojas, A. J. Gotautas, kalbėjo apie lietuvių tautos praeitį, nurodė, kaip lietuviai buvo lenkų-prošepanų engiami, ir kad tais laikais iš lietuvių buvo išplėšta žemės, kurią dabar musų broliai geidžia atgauti. Taipgi ragino žmones šviestis ir prigulėti prie pažangių organizacijų, k. t., prie A. L. T. Sandaros, kuri yra vienintėlė lietuvių politikos, kulturos visuomenės organizacija. Žodžiu sąkant, abu kalbėtoju užinteresavo klausytojus.

Kadangi šios A. L. T. Sandaros 16-tos kp. prakalbos buvo rengiamos su tikslu atidaryti agitaciją, tad-gi buvo padaryta gera pradžia. Tapo išleista daug agitatyviškų lapelių ir šiaip jau literaturos, kuri žmonėms duos nemažai informacijų apie A. L. T. Sandaros organizaciją. Po gerb. K. J. Paulausko kalbos prisirašė keletas naujų narių, daug žmonių pasižadėjo ateiti į kp. susirinkimą prisirašyti.

Vietos sandariečiai pradėjo veikti, ir savą veikimą žada tęsti per visą žiemos sezoną. A. L. T. Sandaros kuopoje dabar yra darbščiausi veikėjai lietuviai, žymųs žmonės netik tarpe vietos lietuvių, bet net visoje Amerikoje. Pavyzdin, D-ras J. Jonikaitis, kuris yra pirm. vietos lietuvių suvienytų draugijų šelpti Lietuvai ir šiaip jau yra inteligentų, kaip "A. L." redaktorius, S. V. Jokubynas ir kiti. Viso kuopa narių turi suvirš 70, o vis kas mėnesį skaičius didėja. Tai permatydami vietos klerikalai iš kailio neriasi, tuos sandariečius kaip įmanydami keikia, ypatingai užvis neapkenčia sandariečių lyderio V. M. Č., kuris klerikalams viešai pareiškė, kad jis klerikališkai nešoks, neatsižvelgiant, kad jie jį peizoja per jezuitų organą "Dr-ką."

Vietos lietuviai jau pradeda susiprasti ir klerikališkos diktaturos nepaiso. Mat, jau žmonės pradėjo permatyti, kad klerikalai juos vardan auksinio dievo išnaudoja. Worcesteriečiai lietuviai! pažinkit vilkus avių kailiuose! Gana jums tarnauti Romos trustui! Stokit į eiles tų lietuvių, kurie tarnauja žmonių bei tėvynės Lietuvos labui!

Meškučių Vaikas.

PITTSBURGH, PA.
Pranešimas Pittsburgh'o Kuopoms.

Pittsburgh, Pa., Sandaros kuopų susivažiavimas bus Pittsburgh'e spalio 30 d., nedėlioje nuo 2-ros val. po pietų, L. Mokslo D-jos name, 142 Orr St., Soho.

Taigi visos kuopoms malonėkite prisiųsti atstovus nuo kuopų pasitarti del geresnio veikimo ir agitacijos tarpe kuopų. Ir, antra, Sandaros Seimas jau gana arti, taigi bus galima ir aptarti kai-kuriuos įnešimus Seimui. Taip-pat ir apie delegatų siuntimą. Taigi visos A. L. T. Sandaros kuopos ir nariai, kuriems tik aplinkybės pavelįs, malonėkite dalyvauti.

Apskr. Sekr. **J. Virbickas.**

W. LYNN, MASS.

A. L. T. Sandaros 40 kuopos susirinkimas įvyks spalio 26 d., 7:30 val. vakare, Lietuvių salėje, West Lynn, Mass.

Visi turite atsilankyti į šį susirinkimą koskaitlingiausia, nes yra daug svarbių dalykų, kuriuos turėsime aptarti, kaip ve: artinas A. L. T. Sandaros Seimas, kuriam turėsim išrinkti delegatus, taipgi padaryti kelis įnešimus. Tad žėdno nario yra pareiga ateiti ir išreikšti savo nuomonę apie pačią organizaciją.

P. Bolys, rašt.

Opera.

III.

Opera "Il Trovatore" arba, kaip paprastai vadinama, ypac Rusijoje, "Trubadur'as." Šitą operą parasė Giuseppe Verdi, ir ji buvo pirmu kartu pastatyta Romoje, Italijoje, 1853 m. Libretto šitai operai parašė Cammerano (Kammerano).

Verdi gimė spalių 9, 1813 m., kaime Ronkole, arti Parmos, Italijoje ir mirė sausio 14, 1901 m. Milane. Verdi mokinosi Milane Konservatorijoje, pas Lavigni. Pagaliaus konservatorija buvo atsakiusi jam teikti mokslą, nes Verdi rodė išpradžių labai menkus muzikalius gabumus. Laikui bėgant, netik kad jis buvo didelis Italijos kompozitorius, bet jis parašė begalo daug operų ir šiaip muzikos trumpesnių veikalų. Pirmutinę operą Verdi parašė vardu "Oberto, Conte di S. Bonifacio" 1839 m. Milane. Jis čia buvo dar įtekmėje kompozicijų Bellini. Vėliau parašė: "Un giorno di Regno," 1840 m. "Nabucodonosor", 1842 m. "I Lombardi," 1843 m. Ernani," 1844 m. — parašė ir statė pirmu kartu Venecijoje. Nuo parašymo operos "Ernoni" pradėjo jau apie Verdi kalbėti, kaipo apie kompozitorių ir jau jis gavo vardą tarp savųjų. Toliau — parašė "I due Foscari," apie 1844 m. Romoje. "Giovanna d'-Arco," 1845 m. Milane. "Alzira," 1845 m. Neapolyje. "Attila," 1846 m. Venecijoje. "Makbetas," 1847 m. Firenzoje. "I Masnadieri," 1847 m. Londone. "Jeruzalem," 1847 m. Paryžiuje. "Il. Corsaro," 1848 m. Trieste. "La battaglia di Legnano," 1849 m. Romoje. "Luisa Miller," 1849 m. Neapolyje. "Stiffelio," 1850 m. Trieste. "Rigoletto," 1851 m. Nenecijoje. Su parašymu operos "Rigoletto," jo talentas, jo karjera, jo savytumas lyg dygte išdygo ir jis įėjo apogejun muzikalio meno berašydamas kitas operas, antai: "Il Trovatore, La Traviata, Vesperi Sicilianni, Simon Boccanegra, Aroldo, Un ballo di Maschera, La Forza del Destino," kuri buvo pirmu kadtu statyta Petrapilyje (Italų operoje) lapkričio 10, 1862 m. Vėlesniai pertaisė naujai Makbetą ir Simon Boccanegra." Toliau parašė "Don Carlos," 1867 m. "Aida," 1871 m. ir buvo statyta pirmu kartu Kaire, Aigypte. "Otello" parašė 1887 m. Milane. "Falstafą" parašė 1893 m. Milane. Falstafas" jau lyg įtekmėje Wagnero. Numirė neužbaigęs operos "Jaunosios Kraitis." Verdi parasė keliolika ir bažnytinių dalykų. Geriausias tų veikalų, tai "Requiem," pirmu kartu buvo giedota Šv. Morkaus bažnyčioje, Milane, 1874 m., gegužės 22.

Kuomet Verdi - kompozitoriaus vardas pagarsėjo, tai Aigypte Kedivas užsakė parašyti operą "Aidą" ir užmokėjo honoraro 20,000 dol. (1871 m.). Verdi parašė per 20 operų.

Verdi buvo didžiausias operinis melodistas veik visų buvusių laikų; jis buvo melodistas su krypsniu dramatizmo. Tiesa, Verdi jau šiek-tiek atsitolino savo tvariniuose nuo to italijoniškojo ideališko "bel canto," kaip kad Rossini tvėrė, bet jis dar susidarusios operinės formos nesugriovė, tik paskutiniais savo darbais truputį nuo rutinos atsitolino.

Verdi darbus reikia skirti į tris skyrius: skyrius pirmas, nesavystovis skyrius, baigiasi su opera "Ernani." Antras jo darbų skyrius, prasidedąs su "Rigoletto" ir baigiąsis su "Maskaradiniumi Baliumi." Trečian skyriun lieka tik "Aida," "Otello" ir "Falstafas." Tuose veikaluose jis jau mažiau melodistas, bet visur viršija harmonijos kombinacijos, daugiau jau muzikalės filozofijos. Priimtu kitų rokuot geriausiomis operomis "Rigoletto ir Il Trovatore," bet gal jos tuomi daugiau patinka, kad jose daug patoso ir abelnai temperamento, tai tuomet užmirštamas lirizmas. Grynai muzikaliniu dailumu tai bus geriausia opera "La Traviata."

Verdi, matyt, norėjo pamėgdžioti darbus Meyerbero ir "Don-Karlose" jau vartojo daug kontrapunkto, kad kitur jis tuomi mažai rupinosi. Vėliausi jo darbai pradeda turėt rišį su Wagnero rašymo budu, tik, žinoma, italijonų varsa. Kaipo Italijos kompozitorius, tai Verdi turėjo stipriausį dramatiškąjį individualizmą, kaipo dailininkas tos šalies.

Verdi, beveik iki mirties, nedaug kreipė į poezijos tikrumą ir kartais nei žodžių kirčiai dainavime nevietoje, rečitativas lyg nerečitativas ir arijose kartais melodija sau sukinėjasi kartais tokiam žodyje, kur reikėtų lengvai dulančio upo.

Operoje "Falstafas" jau Verdi susimanė but tikslus: čia jau perdėm ritmiška ir rečitativai deklamuojasi visai aprubežiuotoje laiko srityje ir jau italasdainininkas čia negali sau tęst gaidų ten, kur tik užsimano. Vėlesnės Verdi'o operos tokios, kad jau dainininkai mažo muzikos mokslo negali jų išpildyti. Joms reikia tokių muzikalių dainininkų, kaip kad prieinamesnėms Wagnero operoms, kaip "Lohengrimas, Meistersengerai" ir dvejetas kitų.

Kuomet Verdi mirė — gedėjo visa Italija, netekus tokio talentingo žmogaus.

Verdi įtseigė nusenusiems muzikams priegdaulą Milane. Man teko šiek-tiek su tąją įstaiga apsipažinti. Toji priegtauda visai prie Milano ir Verdi tai įstaigai paliko pusantro milijono lirų. Įstaigoje yra keliolika pianų skirtingose vietose ir turi gražią bendrą koncertinę salę. Seneliai - muzikai smaginasi savo darbais, rašo kompozicijas, skambina ir net dainuoja.

TRUBADURAS (IL TROVATORE).

Keturių Aktų Orepa.

Vieta veiksmės: Išpanija. Laikas — XV amžius.

Aktas Pirmas. Pirmas paveikslas. Budykla. Grago Lunos kapitonas Fernandas, žadina susnudusius sargybos kareivius ir pasakoja jiems nuotikį, kuriam lemta buvo apsireikšti senojo grovo Lunos rumuose. Nuotikis buvo toks: senis grovas turėjo du sunu. Kartą, prie lopšio mažojo sunaus rado čigonę, kuri lyg žavėjo kudikį. Tuomet grovas liepęs čigonę sudeginti ant laužo. Čigonė turėjo jau užaugusią dukterį, kuriai spėjo įsakyti, kad pastaroji grovui už mirtį josios motinos atkeršytų. Neužilgo po to žuvo kas-žin kaip mažasis grovukas ir buvo rasti sudegusio kudikio kaulai. Senis grovas įsako vyresniajam sunui keršyt už brolį. Fernando sako, kad jis tą čigonę radęs ir dabar pažintų.

Antras paveikslas. Leonoros daržas. Leonora nekantriai laukia savo mylimojo, Trubaduro Manriko. Čia Leonora papasakoja savo draugei Inesei, kaip ji susitikusi su Manriko viename turnire, kuriame Manriko Trubaduras buvo pergalėtojas. (Turniras, — viduramžiuose, viešame susirinkime, prieš visuomenę, karžygiai kaudavosi pavieniui, arba ir kekirais; pergalėtojai buvo labai gerbiami). Tad širdis Leonoros grovaitės prigulinti jam, Trubadurui, nepaisant to, kad Trubaduras yra žemo luomo žmogus. (Trubadurai — poetai, dainininkai - muzikai ir XI iki XIV šimt.). Kaip tik judvi apleidžia daržą, įsivagia čia jaunas grovas Luna, kuris įsimylėjęs į Leonorą. Netikėtai čia jis užgirsta arfos garsmus ir Trubaduras lyg serenadą užtraukia. Įbėga Leonora ir, per klaidą, puola prie grovo Lunos, kaipo prie savo meilužio dainiaus, ir tuo laiku, čia pat, iš užvačios, pasigirsta Trubaduro nepasitenkinimo balsas. Priešai šoka ginklu pasitenkinančion kovon, bet Leonora įpuola vidurin ir tokiu budu jų kovą sustabdo.

Aktas Antras. Paveikslas pirmas. Čigonų taboras. (Taboras — totorių lageris), t. y., stovenė tarp tvirtovės griuvėsių. Taboras linksmas; priešakyje, prie ugnies, čigonė Azučena ir jos sunus, Trubaduras Manrikas. Azučena, lyg pamiršusi, mini savo motinos mirtį, kuri buvo sudeginta ant laužo. Tą nuotikį atpasakoja Manrikui, kad ji, norėjusi grafui Lunai atkeršyti, pavogdama jojo jaunesnįjį sunų-kudikį su nuosprendžiu sudeginti ant laužo. Ji gi turėjo savo tokį jau mažą sunų ir, per klaidą, sudeginusi saviškį. Čia Manriko tampa ištirtas baisiu siaubu, kad jis ne jos sunus? Bet-gi čigonė, Azučena, vėl kalba jam neklausyti jos beprotiškų kalbų ir sako: — tu sunus mano. Manriko slėgia mintis apie Leonorą, kurią jis myli. Čia žygunas atneša laišką; Leonora rengiasi įstot klioštoriun delto, kad jai buk pranešta, jog Manrikas miręs. Trubaduras Manrikas bėga Leonorą gelbėti, kad josios tokį žingsnį sulaikius.

Paveikslas antras. Klioštoriaus vienuolyno kiemas. Grovas Luna čia su savo kareiviais pasislėpęs ir prievarta nori pagriebti Leonorą, nes Luna ir-gi myli Leonorą. Vienulyne pasigirsta hymno garsai, ir jie slėpiasi. Vienulės veda Leonorą jau vienuolynan. Luna šoka su savais kareiviais Leonorą atimti ir tuo laiku įšoka Trubaduras Manrikas ir su savu buriu. Prie Manriko puola džiaugsminga Leonora ir Manriko kareivių burys nugali kareivius Lunos. Luna keikia viską ir visus.

Aktas Trečias. Paveikslas pirmas. Grovas Luna išsitiesęs lageriu, apgulęs Leonoros pilį. Tuo laiku Lunos kareiviai atvelka lagerin seną čigonę, Azučeną, kuri apielinkėse jieškojo Trubaduro Manriko. Fernandas, pamatęs Azučeną, pripažįsta, kad jinai, toji čigonė kuri nudaigojo grovo sunų. Grovas Luna apsidžiaugia tuomi, kad jam pakliuvo netik užmušėja jo brolio, bet ir motina jojo didžiausio priešo, nes Manrikas yra Leonoros mylimasis, o Leonorą-gi myli ir Luną. Paveikslas antras. Leonoros pilėje kambarys. Čia yra Manrikas ir perspėja Leonorą pavojumi, kuris grąsina iš pusės grovo Lunos,— pavojus visai pilei. Bet kad jie mylisi, tai, laimės tos dėlei, užmiršta ir visą pavojų, nei nusiminimui nenusilenkia. Staiga sužino Trubaduras Manrikas, kad jo motina pateko nelaisvėn ir kad ją žadama ant laužo sudeginti. Manriko įpuola baisiausin nusimininiman ir kyla pagieža kartu. Čia, užbaigoje Trubaduras Manriko sudainuoja erojišką dainą: "Di guella pira." Tai dainai reikia dramatiško tenoro ir pirmiausiai jai dainavo garsus Tamagno, o po jo Enrikas Caruso; (abu jau mirę).

Aktas ketvirtas. Paveikslas pirmas. Kiemas priešais kalėjimą arba ir kalėjimo priemenė. Leonora klausosi kalinių dėjavimams ir jų tarpe girdi balsą ir dejuojančio Trubaduno Manriko, kurį grovas Luna bet-gi nugalėjo. Leonora, perimta tos gilios nelaimės baisumu, pasižada grovui Lunai, kad tiktai pastarasis paliuosuotų Manriką. Įsimylėjęs Luna su tuo sutinka. Čia Leonora slapta, išgeria nuodų. Paveikslas antras. Kalėjimo vidus, kambarys. — Manrikas ramina mirtin nuteistą Azučeną; Azučena, pasinėrusi svajonėn apie laisvę, užmiega. Čia įeina Leonora ir apreiškia, kad Manrikui išmaldautą laisvę. Leonora bet-gi pasako, kokia kaina jį tą laisvę yra nupirkusi ir čia jau miršta ant Trubaduro Manriko krutinės, jojo priegloboje. Įbėga grovas Luna, supratęs vylių, liepia vilkti Manriką ant laužo. Įsakymas pildomas. Nuo tokio užimo pabunda Azučena ir grovas Luna, su pajuoka, velka ją prie lango parodyti, kaip jos sunus ant laužo dega. Ir čia čigonė Azučena pasako, kad Manriko, tai esąs jo, Lunos brolis. Ir Azučena sako: "Aš atkeršijau už savąją motiną."

Grovas Luna, baisiojo keršto išsiaiškinančio žinia, lyg siaubo užgautas, parpuola.

MIKAS PETRAUSKAS.

VYČIAI VAŽIUOJA PAS LENKUS.

Prfogresyvė lietuvių visuomenė senai žinojo ir žino, sakė ir sako, kad vyčiai, kuriuos organizuoja lietuviški Romos agentai, yra elementas, kuris ne tik kad neduoda naudos lietuvių tautai, bet dar daugiau pavojingas. Vyčių gaivalas susideda iš tokių žmonių, kurie slepiasi už kunigų skverno, nepajėgia gyventi savo protu, nemato šviesybės idealų eigos, nes jų tamsumu užburtas...

Lietuvių vyčių Amerikoje suorganizavo kunigai, kurie aiškiai pamatė, kad be vyčių pagelbos, ateis galą... Juk senoji karta neilgai galės remti išnaudotojus. Del šitos priežasties kunigai, pasiremdami "Dievo ir Tėvynės" obalsiu, užspendė meškerę, su kurios kabliuku gaudo tamsunus. Tie tamsunai yra vyčiai-vytės, kurie be pasipriešinimo kliuva vergais "dvasiškų tėvelių,"gi tie kur nori,ten panaudoja juos.

Yra faktų, jog kunigai vyčius ne tik mulkina, išnaudoja, prisidengę Tėvynės ir bažnyčios vardu saviems tikslams, gi dabar susekta, kad su lenkais bei sulenkėjusiais lietuviais bičiuliaujasi kunigams vadaujant. Biaurus vyčių pavyzdis Amerikos lietuvių visuomenei, kurį gali rodyt vyčiai!...

Vyčių ornago "Vyčio" No 14 (108) toks pranešimas: "Įėjus savo spaustuvėn," kuriame, net "su Dievo pagelba" dusauja, kad pasisekė nupirkt sulenkėjusių lietuvių spaustuvė už $10,-000, kurios spaustuvės vidutinės kaina galėjo but apie $6,-000 — $7,000! Ant 423 puslapio regis kamaraitės paveikslėlis, kurioje stovi lenkas ir sulenkėjęs lietuvis! Pastarasis atmena lietuvių kalbą, gi tas lenkas visai nemoka lietuvių kalbos... Šitie žmonės, pas kuriuos vyčių organas buvo ir yra spausdinamas ir iš kurių vyčiai brangia kaina nupirko metalinį laužą, pasirodė didžiausi lietuvių ir Lietuvos neprieteliai! Jie lietuvius, jų tautą niekina, išjuokia... Jujų namai lenkiškomis varnomis puošti. Lietuvių Tautos vėliavą — keikia — josios nėra pas juos! Nun vyčiams toki žmonės garbingi, kurie skriaudė ir skriaudžia lietuvius! Vyčiai kiekvienam reikale kreipėsi ir kreipiasi į lietuvių tautos išgamas, bet dabar ir "burdą" išrendavojo po lenkiška pastoge, kurios rumai puošti varnomis! Tomis varnomis, kurios aplietos lietuvių krauju!... Skaudi ironija ypatingai del to, kad tai visa daroma po obalsiu lietuvių tautos...

Daugelis gal manys, jog saviems tikslams kalbu. Ne! Nieko nesiulau, nes neturiu parduoti.. Tik iškeliu tuos faktus, kuriais parodoma kunigų auklėtinių darbų vaisiai, kuriais visur ir visuomet pratę biauroti progresyvę lietuvių visuomenę. Vyčių organo (geriau sakyt šlamšto, nes to atsiprašant laikraščio redaktorius "negramotnas") nerandame nei vieną numerį, kuriame nebutų purvo prieš progresyvės lietuvių visuomenės darbus. Tuo tarpu juodoji spėka nedrįsta duoti žinią, bent tamsiems vyčiams, kiek nešvarumo "Vištyčio" lizde...

Lietuvių tautos liaudis, ypatingai jaunuomenė turi domėtis juodųjų vyčių darbais, pastangomis. Mes negalim nutilti, jei vyčiai mus niekina, šmeižia, išmėtinėja mums tautos neprietelingumą, dievų nepripažinimą, tamsųjų urvų (bažnyčios taip vadinu) neužgyrimą, ir taip toliau, o jie, vyčiai, pasislėpę lenkų varnų plunksnomis, iš vien dirba išgamų tarpe!...

Lai vyčiai važiuoja pas lenkus bei išgamas, bet tikri Lietuvos sunųs ir dukterys negali pasiduoti! Mes branginam pratėvių idealą, Tėvynės meilę, jos sunkią kovą už Laisvę, gyvybę — visuomet kovosim prieš musų laisvės ir tautos išgamas!

VORAS.

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kautuvės
Patyręs dentistas, prieinamos kainos. Atdara subatoms po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3310.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O. D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

F. KLEIN L. HOFFMAN
Lietuviška Krautuvė
BUFFALO FURNITURE STORE
Furniture Repaired and Postering
579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515
Home address: 23 Chadem St.
NEW HAVEN, CONN.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.
" 1 " 3 P. M.
" 7 " 8 P. M.
Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Ar Jus Kankina Pleiskanos?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jums Galvos Odą Niešti?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųsų Plaukai Slenka?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųs Norite Apsaugoti Juos?
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui savo plaukų graziais ir tankiais
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui galvos odos sveikai ir švariai
NAUDOKITE Ruffles
Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonką, arba tiesiog iš išdirbėju per paštą už 75c. bonką.
F. AD. RICHTER & CO.
3rd Ave. & 35th St. Brooklyn, N. Y.

VISUOMENEI SVARBU!
Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasiliauskas padėjo Susivienyjimo L. R. K. A. 40,000 dolerių.
O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar žingeidesnių dalykų!—
"VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGĄ" po du kartu į mėnesį. Rašyk:
"VANAGAS,"
R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

Laiškai Lietuvon
Kam rašyti laiškus Lietuvon ant prasto popiero, kadangi "Sandaros" Administracijoje galima gauti puikių laiškams popierų su gražiomis kvietkomis ir puikiausiomis eilėmis, kurias dabar atspausdinome. Kaip va:
LINKIU JUMI LAISVOS LIETUVOS; Į TĖTYNĘ; MUSŲ VILNIUS; PASVEIKINIMAS (Lietuva Tėvynė Musų); ATMINIMAS LIETUVOS; SKUBĖKI LAIŠKELĮ; PAS GIMINES; PAS TĖVUS; PAS BROLĮ.
Visi laiškai su naujausiomis eilėmis parsiduoda po 5c., 12 už 50c. Daug imant duodame nuošimtį.
"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

Lietuviška Aptieka
Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.
Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.
H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

LAIVAKORTES ATPIGO!
Laivakortės į Piliavą pas Karialiaučių $110.00
Į Hamburgą $100.00; o į Liepojų $120.00.
Keturi laivai išplaukia kas savaitė. War tax $5.00. Bagažai eina sykiu dovanai. Pasai $10.00. Pinigai siunčiami per bankas ir telegramu žemiausių kursu.
Keleiviai pasitinkami ant dypų, aprupinami jų bagažai ir apmokėjimas "Income Tax", gera nakvynė ir palydėjimas ant laivų. Rašydami pridėkite 2 centų stampą.
P. MIKOLAINIO AGENTURA,
53 Hudson Avenue, Brooklyn, New York.

ATLAS CLOTHING CORPORATION
Didžiausia ir garsiausia išdirbystė visokios rušies rubų Naujoj Anglijoj. Musų išdirbimas yra kuogeriausias ir prekės visiems prieinamos. Norėdami siutų, spring - overkotų, arba reinkotų, kreipkitės pas mus, o busite užganėdinti. Musų ofisas ir dirbtuvė yra ant
343 BROADWAY SOUTH BOSTON, MASS.
(2-ros ir 3-čios lubos).

Pasiskubinkite!
Senai laukiamos 5-kių metų "KANKLĖS" jau gatavos visos vienoje knygoje 6x9 formato su gražiais audeklo apdarais $5.00; su popiero apdarais $4.00. Mažas skaitlius likos atspausdinta ir labai sparčiai parsiduoda. Tad norintieji gauti tą puikų muzikalį veikalą pasiskubinkite. Siųskite pinigus sekančiu antrašu:
"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

Klausk Prekėjo apie
$5,000.00
Perfection oil Heaterio Kontestą.
Szalti Rytai Padaryti Smagiais
Kodel nesirengiate šiltam kambaryje. kurį prišildo Perfection Heater? Kur tik jums reikalinga, ten Perfection Heater permaina šaltį į šilumą, į trumpą laiką. Dega aštuonias valandas su vienu galionų Socony kerosinos.
Perfection Heater yra geriausias, paklausk savo pirklio.
Del Geresnių Pasekmių Vartokite Socony Karasina

PERFECTION
Oil Heaters
STANDARD OIL CO. OF NEW YORK

Visi Biznieriai Garsinkitės 'SANDAROJE"

Vietos žinios.

M. YČO PRAKALBA.

Spalio 16 d. pobažnytiniam sklepe buvo surengtos M. Yčui. prakalbos. Kadangi p. Yčas dar atvažiavęs iš Lietuvos, tai labai skaitlinga publika susirinko, nes visi žingeidavo, kad gyvu žodžiu išgirsti apie padėtį Lietuvoje.

Apie 7:30 val. žmonių buvo pilnas sklepas, o kad kalbėtojo dar nebuvo, tai Kneižiukas, pasilipęs ant pagrindų pradėjo garsint savo biznį, t. y., senus Kauno klerikalų laikraščius. Išgarsinęs savo biznį, agitavo už Lietuvos laisvės bonus, pastebėdamas, kad Bostonui yra paskirta kvota 12,000 ir kad ją reikia greitai išpildyti. Tolesniai, eimanuodamas pastebi: "Kada atvažiavo Bostonan Lietuvos atstovas J. Vileišis (žinoma šio vardo nedrįso paminėti), tai, girdi, mes visi, kaip vienas ėjome jį pasitikti, ir surengti jam priimtuves. Na, o dabar kada laukiam atvažiuojant į Bostoną gerb. V. Čarneckio, tai tik mes vieni rengiamės jį sutikti, o kiti, tai nė žingsnio nedaro." Kneižiukui padarius šį išsireiškimą, visame sklepe suskambėjo garsus juokas. Va, tas ir parodo, kaip amerikiečiai lietuviai prijaučia dabartinei Čarneckio "nepartyviškai" politikai. Reiškia, Čarneckio sutikimus rengti sulig jo politikos tik yra tinkama rengti klebonams, zakrastijonams ir kitiems špitolninkams, o ne plačiau protaujantiems žmonėms, nuo kurių troškimų jis yra atsitolinęs. Kneižiukas pamatęs tokį žmonių upą, pasijuto stovįs, kaip ant žarijų, susimaišė ir nežino, ką sakyti. Pagalios atsipeikėjo, sako: "Aš žinau, kas čia juokias. Čia juokias tie, kurie nenori pirkti bonų, nes jie ir laukė, kad Lietuvos valdžia atsiųstų Čarneckį, kad paskui butų priežastis atsisakyti." Tai kas-žin kas norėjo, kad Čarneckis butų atsiųstas? Pagalios atvyko ir p. Yčas ir niekieno neperstatytas pradėjo savo prakalbą. Gerb. M. Yčas plačiai perbėgo Lietuvos valstybės kurimosi istoriją, kiek reikėjo pergyventi sunkių, kritiškų valandų, kada tuščiomis rankomis reikėjo pradėti statyti naują valstybę.

Bet lietuvių pasišventimas buti laisvais viską pergalėjo ir šiandien Lietuva jau atsistojo ant savų tvirtų kojų, ir jau pranyko abėjonės apie tai, ar Lietuva galės užsilaikyti.

Pertraukoje M. Yčo kalbos kalbėjo kun. Urbanavičius, kuris pakartojo Yčo kalbą ir ragino, kad pirktų bonus, nes, girdi, dabar yra laikas pirkti tiems, kurie pirmiau buvo priešingi. Vatai kaip tik čia proga musų klerikalams pirkti bonus, nes priegerb. J. Vileišio misijos pirko rimti katalikai ir tautininkai, o klerikalai, sudarę frontą atakavo jį ir pakenkė sukėlimui paskolos $2,000,000, va, tai dabar ir yra proga užlopyti tą spragą, kurią jie yra padarę.

Antroje savo kalboje p. Yčas plačiai paaiškino apie biznio dalykus. Taipgi priminė ir apie lietuviškus "bolševikus". Girdi, kaip iš Amerikos sugrįžta lietuviškas "bolševikas", tai Lietuvos valdžia duoda jam progą gerai susipažinti su Lietuvos tvarka, na, o kaskui į traukinį ir pasiunčia į Rusijos komunistų "rojų." Tuokat tie "bolševikai" šaukias Lietuvos valdžios, kad juos atimtų iš to "rojaus," o kaikurie tai per miškus pėsti parbėga. Pabaigoje prakalbų buvo renkamos aukos pastatymui Kaune paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę. Aukų surinkta apie $150.00. Žodžiu sakant, Yčo kalba buvo žingeidi ir turininga, susirinkusiems teko išgirsti daug svarbių dalykų. **Rep.**

SANDARIEČIŲ DOMAI.

Šiuomi pranešame 7 kp. nariams, kad kuopos susirinkimas įvyks ketvergo vakare, spalio 20 d. Visi nariai privalote atsilankyti, nes bus balsavimas Centro Valdybos sekantiems metams ir visa eilė tarimų.

Taipgi visi nariai privalote užsimokėti mokesčius, kad Seimui prisiartinus visi butume užsimokėję. Visi neatbutinai atsilankykite ir naujų narių atsiveskite.

Kp. pirm. **S. Jokubauskas.**

Mikas Petrauskas visą sausio mėnesį ketą pašvęsti koncertavimui. Pirmas jo koncertas bus sausio 1 d., 1922 m., So. Bostone.

STEBUKLINGAS IŠLIKIMAS.

Keturi Worcester'io lietuviai, pereitos nedėlios vakare grįždami iš Bostono namo, gali sakyti stebuklingai išliko neužmušti, kad jų automobilius susidurė su dviem kitais automobiliais.

Worcesteriečiai: d-ras J. Jonikaitis, d-rė B. Bernotaitė, žinomas sandarietis V. M. Čekanauskas ir aptiekorius Budrevičius važiuodami automobilium susitiko taipgi automobilium važiuojantį Glynn'ą, kurs, neatsargiai pasukęs link jų, sukliudė automobilius. Abiejų automobilių nukrito po pirmagalinį ratą. Musiškių automobilius, likęs be rato, pasisuko skersai kelią, pavymui atlėkęs Guy'aus automobilius negalėjo susilaikyti ir visu smargumu kirto į lietuvių automobilių — tiesiog per vidurį. Lietuvių automobilius subyrėjo į druzgulius, bet, o stebuklai! nė vienas nebuvo kiek skaudžiau sužeistas, nors paprastai tokiuose atsitikimuose be mirčių neapsieina.

BIZNIERIŲ VAKARĖLIS.

Copley Square viešbutyje buvo vienų vyrų vakarėlis pereito panedėlio (spalio 17 d.) vakare. Į šį vakarėlį susirinko biznieriai ir profesionalai, kad paklausyti, ką jiems gerb. M. Yčas pasakos Lietuvos biznio žvilgsniu. Svečių buvo apie 20, ir visi džiaugėsi atsilankę, nes gerb. Yčas paaikinimai apie Lietuvos biznius buvo daugeliu žvilgsnių naujі Amerikos biznieriams.

Į vakarėlio pabaigą atėjo p. Yčienė su p. Romaniene. P. Yčienė surinko apie šimtinę aukų pabaigimui statyti Kaune paminklą žuvusiems už Lietuvos laisvę.

Svečių buvo ir iš kitur: keli vyrai iš Montello ir d-rai F. Matulaitis ir J. Jonikaitis iš Worcester, Mass.

RATELIEČIŲ VAKARĖLIS

Spalio 16 d., t. y., pereitos nedėlios vakarą, sandariečių salėje rateliečiai surengė puikų draugišką pasilinksminimo vakarėlį.

Susirinko skaitlingas jaunimo burelis, kaip vietinių, taip ir iš apielinkių miestelių. Visi linksmai, draugiškai žaisdami visokius žaislus praleido nedėldienio vakarą. Linkėtina rateliečiams ir daugiau tokių vakarėlių surengti. **Rep.**

SVEČIAI IŠ LIETUVOS.

Šią sąvaitę "Sandaros" redakciją ir administraciją atlankė gerb. Martynas Yčas su savo moteria.

DERYBOS SU LENKAIS.

(Tąsa nuo 5 pusl.)

gandus padeda platinti ir Smetona su Voldemaru, kurie neapsakomai trokšta dabartinę valdžią, dabartinį Steigiamąjį Seimą nuversti ir patiems valdžią paimti į savo rankas, kad išgelbėtų dvarininkų žemes.

Teisybė, Smetonai su Voldemaru daug medžiagos davė Seimo atstovų Bičiuno ir Draugelio straipsniai "Laisvėje," kurie ragino valdžią taikintis su lenkais, net ir toms sąlygomis, kurias siulo lenkai. Rimtas žmogus šitų žmonių žodžiams neduotų didelės reikšmės, nes juos ir Seime laiko krikščionių Demokratų klounais (juokdariais) ir kada jiedu eina kalbėti, tai Seimo atstovų buna nepaprastai linksmas upas. Vis delto šitų asmenų straipsniai parodo, kad krikščionių demokratų tarpe yra žmonių, kurie nepasigailėtų ir Lietuvos nepriklausomybės, kad tiktai susijungti su katalikiška ir imperialistine Lenkija. Dabar Lenkijoje labai rimtai kalba apie karalių, dvarininkai su kunigais tenai viešpatauja. Kadangi ir musiškiai klerikalai to trokšta, tai be abejonės Lietuvos nepriklausomybė jiems yra antraeilis dalykas.

Bet aš tikras, kad Lietuvos susipratusi liaudis savo iškovotos laisvės, savo demokratinės valstybės klerikalams neleis parduoti lenkams, neleis lenkui dvarponiui vėla baudžiamą grąžinti. Bent dabartinė valdžia ir Seimas tų klerikalų norų dar nemano patenkinti. **Valstietis.**

("Liet. Uk.").

ŠALIN SAVĘ NIEKINIMO POLITIKA.

"Nei čia bus kas gero iš tos Lietuvos, nei ką. Bene ji atsilaikys prieš tokias dideles ir skaitlingas tautas, savo kaimynes, vis tik šelpk ir šelpk, o ką man gerą davė krajus, kad aš iš jo turėjau bėgti? Už ką aš jį šelpsiu!"

Tokios ir tam panašios kalbos tenka išgirsti tarpe lietuvių. Skaudu, nemalonu. Taip ir matai, ir jauti, kad žmogelis dar tebeneša ant savo pečių susirietęs ir stenėdamas, baudžiavos liekanas ir visą jos prakeikimą. Jisai negali suimti, to, kaip tai lietuvis gali buti laisvas; kaip tai jisai nebedirbs svetimiems, o sau; kaip tai niekas jo nebeišnaudos. Kaip po dienos ateinančiai nakčiai, taip jisai tiki ir laukia, kad koks nors kaimynas ateis ir užims Lietuvą ir privers musų tautą vėl vergauti. Jeigu tai neatsitiktų, jam tikrai atrodytų, kad kas nors pasaulyje nebegerai, nebėra tvarkos. Svetimas jungas jam malonesnis ir suprantamesnis, negu savo laisvė. Ir jei jam dar koks bolševikėlis ims pasakoti, kaip "buožių valdžia" skriaudžia darbininkus, kaip ji juos kankina, — toksai dvasios vargas nusitvers tų pasakojimų, kaip vaikas titės, nes tie plepalai, juk patvirtina jo teoriją, jog iš Lietuvos niko gero nėra ir nebus. Tokių yra nedaug, bet vis-gi jų yra.

Tasai savęs ir savo tautos niekinimas yra tai skaudžiausias baudžiavos palikimas, yra tai vėžys, graužiantis musų gyvybę, pančiai ant musų rankų ir kojų, grybas, pudantis tautos dvasią, ponų lenkų dovanėlė, gudriai pakišta ir negudriai priimta, istoriška prigavystė, už kurią dovanoti ir geriausis krikščionis vargai begali. Ei, jus, dvasios vergai ir baudžiavos apaštalai! Jeigu atsipančioti neįstengiate ir protauti negalite, bent faktus įžiurėti mokėkite. Argi ne ketvirti jau metai, kaip Lietuva gyvena ir tvarkosi laisvai ir nepriklausomai? Ar-gi neatsilaikė ji prieš rusus, vokiečius ir lenkus? Ar-gi nepripažino jos laisvę penkių dešimčių valstybių sąjunga, priėmusi Lietuvą į savo tarpą? Ar-gi Lietuva nėra vienitėlė šalis Rytų Europoje, išsiverčianti savo ukyje su pelnu? Ar-gi per visus šiuos sunkiuosius metus neparodė musų tautos vadai savo gilios išminties, narsumo, gudrybės ir atsargumo? Ar-gi Lietuvos žmonės, liaudis neparėmė savo valstybės?

Tad jei šeškai praregėti negali, lai jie lenda į savo urvus, lai negadina oro ir lai nekliudo laisviems žmonėms eiti savo keliu.

Palaiminti, kurie trokšta laisvės ir nekenčia vergijos, nes jie bus laisvi.

Laisvės Bonai — tai dvasios ir kuno laisvės kaina ir garantija. Pirkime juos. **L. P.**

KUR GAUTI "SANDARĄ"

Pavienius num. galima gauti kožną savaitę už 5 centus, sekančiose

BRIDGEPORT, CONN.
H. Slavin, 24 Railroad Ave.
CAMBRIDGE, MASS.
K. Urbonas, 877 Cambridge St.
CLEVELAND, OHIO.
"Dirva", 7907 Superior Ave.
P. A. Szukys, 2345 St. Clair Ave.
HAVERHILL, MASS.
S. Zavaldskas, 108 River St.
CHICAGO, ILL.
J. B. Aglinskas, 3238 S. Halsted St.
MONTELLO, MASS.
D. Kella, 9 Aarthur St.
A. M. Lanška, 672 N. Main St.
P. Batkevičia, 678 Main St.
NEW HAVEN, CONN.
K. Makarevičius, 255 Wallace St.
LAWRENCE, MASS.
J. J. Urbszo & Co. 101 Oak St.
Z. Jankauskas, 70 Lawrence St.
NEWARK, N. J.
P. A. Lukšis, 190 Van Buren St.
BROOKLYN, N. Y.
J. Pasniewsky, 87 Grand St.
"Vienybė" P. Co., 193 Grand St.
WILKES BARRE, PA.
J. Mickevičius, 59 Harkins Lane
NASHUA, N. H.
A. Trainavičius, 33 High St.
BOSTON 16, MASS.
J. B. Reinetz, 84 Salem St.
NEW BRITAIN, CONN.
J. J. Kadžiauskas, 26 Davey St.
NORWOOD, MASS.
J. Pašakarnis, 1100 Wash. St.
WORCESTER, MASS.
M. Paltanavičia, 15 Millbury St.

KNYGŲ KATALOGAS.

"Sandaros knygyne dabar gaunamos šios knygos:

"Lietuvos Kariuomenė"

41. **Rojus ir Pažanga.** Senovės pasakojimai apie rojaus amžius ir rojaus šalis. Vertė V. K. R. Pusl. 112 ..... **35c.**
42. **Šienapjutė.** Vieno akto operos Libretto. Žodžiai K. Jasiukaičio, muzika Miko Petrausko. Pusl. 24 ..... **10c.**
43. **Trachoma** arba sergėkitė akis. Prie šviesos ir kiti naudingi straipsniai. Pusl. 100 ..... **15c.**
44. **Visas Svietas.** Žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai, statistiškos žinios. Sutaisė P. Mikolainis. Pusl. 156 ..... **20c.**
45. **Žodynėlis,** Angliškai - Lietuviškas. Sutaisė kun. P. Saurusaitis. Pusl. 199 ..... **35c.**

Užsisakant knygas, kartu reikia ir pinigus prisiųsti sekančiu adresu:

"SANDARA", Book Dept.,
327 E St., Boston 27, Mass.

Pardavimas

PARSIDUODA PEKARNĖ!

2 mašinos. Priežastis pardavimo: savininkas važiuoja į Lietuvą. Kreipkitės:

R. JANKUNAS,
91 Bolton St., So. Boston, Mass.

NOTARAS

(Rejentas)
JONAS D. SEKYS,
101 Oak St., Lawrence, Mass.

Koki tik legališki popieriai ar dokumentai reikia padaryti ar užtvirtinti, tai čia tas viskas daroma su geriausiu rupestingumu ir už prieinamą kainą, kaip tai: **visoki liudymai, daviernastys, pirkimo bylos, vekseliai, pasai** ir t. t.

PIRMI ŠOKIAI

IŠ PO VASAROS SEZONO

RENGIA A. L. T. SANDAROS 7 KUOPA

Subatoje, Spalio-Oct, 29, 1921

LIETUVIŲ SALĖJE,

Kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

Pradžia 7:30 val. vakare ir trauksis iki vėlumai.

GERBIAMIEJI! Nereikia nė aiškint kas link Sandaros parengimų, nes jau visi žino, kad ji parengia geriausius šokius ir paima geriausius muzikantus.

Kviečia visus, **A. L. T. S. 7 KP. RENGĖJAI.**

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA

Muzikos mokslas prasidėjo. Jaunesnieji, ypač, turi prasilavinti muzikoje: nedaugelio geidžianti — tegul nors gaidas išmoktų. Kas daugiau nori pažinti muzikos meną, tam yra šie mokslai: dainavimas, teorija kompozicijos, chorvedystė, pianas, smuika ir kiti instrumentai.

10 lenkcijų dainavimo ..... **15 dol.**
10 lekcijų chorvedystės ar teorijos kompozicijos .. **15 dol.**
10 lekcijų ant bile instrumento ..... **13 dol.**

PASTABA: Kurie paviriku ima lekcijas nuo Spalio mėnesio iki pabaigai Birželio, tie gauna pigiau.

Ad.: 769 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

MIKAS PETRAUSKAS, Vedėjas.

PINIGŲ KURSAS ATPIGO

SIŲSKITE PINIGUS Į LIETUVĄ

$10.20 už 1,000 auksinų.

Pasinaudokite žemu kursu ir sušelpkite gimines. Pinigus pristatome į **artimiausį Lietuvoje Paštą.**

Kurie norite kad greitai gautų kreipkitės ypatiškai ar per laiškus į

BALTIC STATES FINANCE CO.

357 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

URBSZO, SEKYS IR KO.

101 Oak St., Lawrence, Mass.

Agentura laivakorčių, pinigų siuntimo ir t. t. Geriausia ir parankiausia vietą, kur kiekvienas lietuvis randa tinkamą ir atsakantį patarnavimą. Pinigai Lietuvon geriausia ir greičiausia nueina. Išrupiname visiems keliauninkams pasus, padarome visokios rušies liudymus. Esame registruoti NOTARAI Lietuvos Atstovybėje. Visada, kokį tik reikalą turėsite, kreipkitės pas mus, o tikrai busite užganėdinti.

REIKALAVIMAS.

Reikalingi vyrai prie karpetų išdirbystės, kurie esate patyrę tą darbą, malonėkite atsišaukti:

P. ORCHANIAN & SON CO.,
37 Dover St.,
(40) **Boston, Mass.**

Išagzaminuoju Akis Pritaikau Akinius

Galvos skaudėjimas ir kitoki negeistini apsireiškimai kuno tankiai paeina nuo nuvargusių akių.

Duok savo akis išegzaminuoti patyrusiam optomtristui. Vienintėlis lietuvis optometras (akių specialistas) Naujoje Anglijoje.

J. L. PAŠAKARNIS O. D.
Ofisas ir Gyvenimas:
377a Broadway, cor. E Street,
SO. BOSTON, MASS.

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.
304 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Žinomas senas biznierius
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užeiga, arti Lietuvių salės.

P. BUTKEVIČIUS,
301 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška
UŽEIGA
pas
ANTANĄ TAMULEVIČIŲ
300 Broadway, S. Boston Mass.

BIZNIERIAI GARSINKITĖS "SANDAROJE."